

ושבורים שנשחנו :

ס' שי"א. הַפְּמִינִי כִּסִּי תִסִּי בַמַּעֲשֶׂה דְקֹאמְרָנָא
בְּקִינִי־דִלִּין שְׁנַטְגָּנוּ בְּשׁוּמָן
הַעֲלָה דְעִי צְרִי הָרוּטָב נֹאסֵר אַחֲכִי וְאִין דְּבִרְיוּ
נִבְתִּין אִין שִׁיךְ חִימָן אַחֲרֵי בִישׁוּל וְכִין שְׁכֵבֵר נִטְגָן
הַחֲטָה בְּתִךְ הַקִּינִי־דִלִּין וְמִי פִירוֹת לְבָדוּ אִינוּ
מִחֲמִץ אִין יִתְחַמֵּץ אַחֲכִי וְהִרִי אִם הוּי בְּקִינִין
בְּחִלִּיטָה אִז עִי חִלִּיטָה לְבָדוּ לֹא הִי מִתְחַמֵּץ עוֹד
וְלִכְךְ נָהִי דֹאִין אִינוּ בְּקִינִין בְּחִלִּיטָה עֲכִישׁ בְּנִתְבַּשֵּׁל
מִמֶּשׁ אִין יִתְחַמֵּץ אַחֲרֵי בִישׁוּל וְנָהִי דִינִימָא דֹאִין
סִיגוֹן כְּבִישׁוּל רַק כֹּאפִי וְיֵשׁ בִישׁוּל אַחֲרֵי אִפִּי הִינּוּ
רַק לִדִּין בִישׁוּל אַבֵּל מִיָּם חִימָן לֹא שִׁיךְ עוֹד
כִּין שְׁכֵבֵר נִתְבַּשֵּׁל אִז נֹאפָה אִין חִימָן אַחֲרֵי אִפִּי
וְאִין לֹמֵר דְּחִיִּישִׁין שְׁמָא נִתְחַמֵּץ מִכְּבֵר דְּלִמָּה
נִחֻץ רִיעוּתָא וּבִפְרֵט לִפִּי מַה שֶּׁהַעֲלָה הַפְּמִינִי בְּעַצְמוֹ
דֹאךְ עִי מִי פִירוֹת אֲפֻשֵׁר לְהִתְבַּקֵּעַ אִיכּ מִהִת'
נִחֻץ רִיעוּתָא שְׁנִתְחַמֵּץ מְקוּדֵם בְּפֻרֵס בְּמִשְׁהוּ
דְּרִבְנָן וְלִכְךְ נִרְאָה אִם נִטְגָן בְּשׁוּמָן לְבָד אִף שְׁנִתְבַּשֵּׁל
אַחֲכִי בְּמִים מִמֶּשׁ אִין לְחִישׁ לִכְךְ כֻּלָּה וְמוֹתֵר
הַמֶּאֱכָל בְּלִי מְקוּמָא אִף אִם רֹאשִׁי בִי סִימָן בִּיקוּעַ
יִתְכֵן שְׁמִי פִירוֹת וְשׁוּמָן נִתְבַּקֵּעַ וְרֵב וְנִכּוֹן דְּלֹא
כִּהֶפְמִינִי בֹזָה :

ס' שי"ב. מַה שֶּׁחֲמַה עַל כָּל הָאֲחֻזּוֹנִים שֶׁמִּתִּירִין
בַּחֲטָה בְּגִרְעֻמְזוֹלִין בְּלִי מִים מִכָּה
דְּמִישׁ אִין מִחֲמִיצִין וְחֲמָה לְמָה לֹא חִילֵק בֵּין אִם
נִתְבַּשֵּׁל בְּכֻלִּי הוּא בֵּן יוֹמָא מִים דֹּאִין הַכִּלִּי פֻּלֵט
הַמִּים וְהוּי מִיָּם עִם מִיָּם תַּמָּה אִז עֲלִיו בְּתַמִּי'
זוֹ דִּהְנָה מַה שְׁכֻלִי פֻּלֵט הוּי רַק הַטַּעַם לֹא
הַבְעִין מִמֶּשׁ וְאִינוּ נִחְשָׁב כְּבַעֲיָן וְתִדַּע עַד שֶׁהוּא
מִתְמָה עַל חֲמֵץ בִּסְטָא דְהוּי פִּי'א יִתְמָה יוֹתֵר אִין
מִבְּשִׁלִּין דְּגִים בְּכֻלִּי בִּשְׂר בֵּן יוֹמָא אִז לְהִפּוּךְ הִרִי
הוּי סִכְנָה וּבַעֲכִי שְׁבִישֵׁל טַעַם אִין בּוֹ סִכְנָה כְּמִישׁ
הַפּוֹסְקִים וְאִם הוּי הַכִּלִּי פֻּלֵט הַבְעִין הִי' בּוֹ סִכְנָה
וְמַה דְּאִמְרִינָן דְּחֻזּוֹנָא לֵהוּ דְּמִדִּיתִי הִינּוּ הַטַּעַם לֹא
הַבְעִין וְאִינוּ דּוּמָה לְזִיעַת הַחוּמָה דְּשֵׁם פֻּלֵט הַבְעִין
מִמֶּשׁ מִשְׁאִיכּ בְּכֻלִּי עִי הַבִּישׁוּל אִינוּ פֻּלֵט רַק
הַטַּעַם וְהַטַּעַם שֶׁל מִים אִינוּ מִחֵץ וְרֵב וְשִׁשׁוֹם :
ס' שי"ג. עִיךְ קוֹשִׁייתוּ בְּגִרְעֻמְזוֹלִין לֹא תִיקֵן
דְּבִרְיוּ יִפָּה כִּין דְּחֻזּוֹנִין
דְּבִדְגִים אִין אִיסוּרוֹ וְאִם אִיתָא דְּפֻלֵט הַכִּלִּי
בְּעִין לְמָה לֹא יִהִי בּוֹ סִכְנָה וּבַעֲכִי דְאִינוּ פֻּלֵט
הַבְעִין רַק הַטַּעַם וְאִיכּ מִנֵּל דְּטַעַם מִחֲמִץ
וְשִׁתּוּשִׁין בְּבֹאֵר אִין רֹא'י דִּהֲתָם פֻּלֵטִין הַבְעִין

וְכֵן זִיעָה יִלֵּ דְבוּזָה פֻּלֵט גּוֹף הַדְּבֵר הַבְעִין
אַבֵּל פֻּלֵטֵת הַכִּלִּי הוּי רַק הַטַּעַם וְאִין הַטַּעַם
מִחֲמִץ וּמִנִּין לֵנו לְחֲחֲמִיר בֹּזָה :
ס' שי"ד. שְׁאֵלָה מְשֻׁרְתָא אֲמִירָה שְׂרָתָה
שְׁפַחָה הַשְׁלִיכָה חֲמֵץ
לְהַבָּאֵר וְאֲמִירָה לְאֻנְשִׁים הִרְבָּה וְאֻנְשִׁים אַחֲרִים שֶׁאִבּוּ
מִהַבָּאֵר אַחֲכִי וְאֲמִירוֹ אִימָדֵן דַּעֲתָם כִּי כִבֵּר נִלְקַח
הַחֲמֵץ עִי הַשְׁאִיבָה וּבִמְבּוּי אַחֲרֵת הִי גִיכּ כֵּן רַק
דְּהֵאֲמִירָה הִי עִי בְּחֻלָּה קִטְנָה : תְּשׁוּבָה, לְדַעֲתִי
אִין לָהֶם נִאֲמֻנּוֹת לֹא דִי הֵאֲמִירָה שְׁעִי הַקִּטְנָה רַק
גַּם הֵאֲמִירָה דְעִי אֲמִירָה הַמְשֻׁרְתָא הַגְּדוּלָּה אִינָה
נִאֲמֻנָה הֵן לְדַעֲת הַסּוֹבְרִים דְּבִידוּ לְשִׁמְרוּ הֵן
לְהַסּוֹבְרִים דְּבִידוּ לְנִסְכּוֹ כִּי לְהַסּוֹבְרִים דְּהוּי בִידוּ
לְשִׁמְרוּ הוּי כְּבַעֲלִיו זֶה וְדֹאִי לִישׁ בֹּזָה כִּי אִין הַבָּאֵר
בִּידָה לְשִׁמְרוּ כִּי אִף לְדַעֲת הַפּוֹסְקִים דְּבִירָא דְּשׁוֹתִפִּי
הוּא מִיָּם לֹא נִחְשָׁב בִּידוּ לְשִׁמְרוּ כִּין דְּאִינוּ בִידוּ
לְבָד וְאִינָה שְׁלֹו רַק אַחַד מִנִּי אִלֵּף יֵשׁ לוֹ חֵלֶק
בְּהַבָּאֵר זֶה לֹא נִחְשָׁב בִּידוּ לְהִיטֵב כְּבַעֲלִים וְאִף גַּם
לְטַעַם דְּבִידוּ לְנִסְכּוֹ יִלֵּ הֲתָם דְּהוּי הַדְּבֵר רַק לָהֶם
שְׁהוּא הִינּוּ שְׁלֹו וְאִיכּ בִידוּ הוּי לְנִסְכּוֹ מִמֶּשׁ אַבֵּל
בֹּזָה כִּין דְּהַבָּאֵר שִׁיךְ לְכָל הָעִיר אִיכּ יִלֵּ דְהֵאֲמִירָה
הוּי לְהַשְׁכִּינִים לְהִיצֵר לָהֶם אַבֵּל אִלּוּ שְׁלֹא יִדְעוּ
מַה יִּשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ כִּדְרִין אַבֵּל אִם יִשְׁלִיכוּ בְּאַמֶּת לְחֻזּוֹ
חֲמֵץ יִכְשִׁילוּ הַכֵּל אִף לֹאִלוֹ שֶׁאִין מְכוּוֹנִין לְהַכְשִׁיל
לָהֶם גַּם יִלֵּ בְּשִׁלְמָא גְבִי נִתְנָסָךְ יִינֵךְ דּוּחַ אֲפֻשֵׁר
דְּנִתְנָסָךְ וְאִינוּ סוֹתֵר רַק חֻזְקָה דְּמַעֲקִירָא שְׁהִי הִינּוּ
בְּחֻזְקָת הִיתֵר בֹּזָה מִתְנִי אִם בִּידוּ לְשִׁמְרוּ בֹזָה לְנִסְכּוֹ
אַבֵּל בֹּזָה דְּקִינִי דֹאִין הַנִּבְרִי חֲשׁוֹד לְהַכְשִׁיל לְיִשְׂרָאֵל
בְּמִכּוּוֹן אִיכּ אִם הַשְׁלִיכָה הַשְׁפַּחָה חֲמֵץ לְהַבָּאֵר
כִּיּוּנָה רַק לְהַכְעִיס וְזֶה הוּי חֻזְקָה לְהִיטֵךְ וְהוּי
כְּמִגּוֹ בְּמִקּוֹם עֲדִים דֹּאִנָן סְהִדִי דְּנִבְרִי אִין מְכוּוֹן
לְהַכְשִׁיל הוּי כְּמַעֲשֶׂה דְּנִהֵר סְהִדִי וְכִי. וְעוֹד
בִּינִי לְפִי דְּבִרְיוּ הִינּוּ קַעֲתָא נֹאסֵר וְאִין לוֹ חֻזְקָה
דְּהִשְׁתָּא רַק חֻזְקָה דְּמַעֲקִירָא שְׁהִי מוֹתֵר בֹּזָה מִתְנִי
אִם הוּי בִידוּ לְכָל חַד כְּפִי שִׁיטָתוֹ אַבֵּל בְּכִכֵּר שְׁנַפֵּל
לְמִים אִף אִם הִי אֲמֵת הַמִּים עַצְמָן מוֹתֵרִין
דְּבִצּוֹנָן אִינוּ נַעֲשֶׂה חֲנִי' וּבְפֻרֵס בִּיתֵר מִסְמִין לִישׁ
חֲנִי' וְאִין אִסוּרִין רַק מִכָּה טַעַם חֲמֵץ אִז פִּירוֹר
מִשְׁהוּ הַמְעוֹרֵב בּוֹ בֹזָה אִלֵּים כֹּחַ חֻזְקָה הִיתֵר שֶׁל
הַמִּים וְלִכְךָ אִין כֹּחַ בִּיד עִי' לְאִסְרוֹ מִכָּה הַעֲרֻבוֹת
וּבְפֻרֵס דְּאִיסוּר מִשְׁהוּ הוּי רַק דְּבִצּוֹן אִיכּ בֹזָה הוּי
רַק סִפֵּק מִשְׁהוּ יֵשׁ לְסִמּוֹךְ עַל הַפּוֹסְקִים דְּסִלֵּ
דְּבִידוּ לְשִׁמְרוּ הוּי כְּבַעֲלִים עֲלִיו תְּלִיא מִלְתָּא וְבֹזָה
לֹא

עצמן כל מעל'ע אז נחשבו אף הם חמין והיו חם לתוך חם מה שאין כן בלא הי' המים הללו כל מעל'ע נהי' דהחמץ נעשה חם עכ"פ המים הם צוננין והיו כחם לתוך צונן דמותר היכא דאי' לקלף ולכן אין בזה חשש ספק כבוש וכיון שבלאי' עלבנו מכבר דכיון דמשהו דרבנן הו' בזה ספק דרבנן להקל ומה שמחמיר בזה המגיא היינו מכח כיון דמצד אחר בא לו שהוא דרבנן לא אמרינן ספק דרבנן ולהקל וכיון דשם קיי' בהפסד מרובה דמותר בלא נודע או במקום סעודת מצוה וכיון דכאן לא נודע עד אחר שנעשה דרבנן יש לצרף בזה הך דעה וכדאי הוא בבריתנו לסמוך עליו בזה ח"ב ונכון וגם בענין חשש שמא נשאר בו פירור נראה דאין לחוש בכה"ג דנהי דבפת שנפל ליין חישינן שמא נשאו שם פירור היינו כיון דעכ"פ יין זה הי' בו פת תחלה שהרי לכאורה לא הי' ראוי לנו לחוש לספק רק לאוקמא בחזקת היתר דכל דבר מוקמינן לי בחזקת היתר רק מה דחישינן בזה היינו כיון דעכ"פ אתרע פת ובעין שכתב התב"ש בס"י כ"ס עיי"ש ולכן ה"ג לא מוקמינן לי אחזקת היתר מכח דאיתרע חזקתו אבל כאן כיון דבכל פעם באין מים אחרים א"כ המים הללו לא איתרע כלל דלא נמצא בהם פת ולכן שוב מוקמינן לי אחזקה דמעיקרא שיצא מן המעיין ולא הי' בו משהו חמץ ולא חישינן לספק משהו בכה"ג כיון דהמים הללו לא איתרע כלל ולכן נראה דאין בזה מיתוש מיהו לכתחלה כיון דאפשר בסינון יסגנו ואגם בשלו בלא סינון ג"כ כשר בדיעבד וכיון דמשהו דרבנן יש להקל כה"ג גם בלא"ה אף בבשר הפמ"ג מתיר במים אחרים ובס"י כ"ה מתיר אף בשאר כבוש בנשפך זה ונתן אחר עיי"ש מכ"ש בזה ודוק:

ס"י שמו"ז. במ"ש בס"י ת"ע שהבכורות מתענין בע"פ נלפענ"ד דהיינו

דוקא דמי מה שהאדם מרגיש בנפשו שג"כ יודע כשמתענה תענית או אוכל בליה סעודתו לתיאבון או חייב להתענות אבל אם האדם חלש שביום שהוא מתענה אי' לאכול בליה כלל מחמת חולשת התענית של יום או אף שיכול לאכול ע"י הדחק אבל אינו נהנה ממנו שיהי' אכילתו לתיאבון אז אף שהוא בכור אסור להתענות בע"פ ומצוה לו שלא להתענות ביום כדי לאכול מצה בליה לתיאבון וכמו

לא הוי כבעלים גם הוי כמה ספקי שמא ניטל הככר טרם מעל'ע וגם פירור לא נתערב בו וגם שמא משקרת לכך אין לחוש בדיעבד ומי שאינו מאמין בלבו להמשרתת מותר לשאוב ולזה שהמשרת' מהימנת לי' אסור. והבאר השני' שמעידה הקטנה נראה דאף במהימנת לי' מותר דבקטן אף במהימנ' לי' כיון דאין בו דעה לי' מהימנ' לי' ואף דבה"י טרפות סי' מ"ח סעיף י"ב מפורש דבקטן חריף יש לסמוך היינו דשם איסור תורה גם מלתא דשכיחא דשכיח למצוא כן בכרס משא"כ בזה דהגוי' חתכוין לא שכיח לכך אין לקטן נאמנות כלל וגם מהימנ' לי' לי'ש בקטן דאין בו דעה כנ"ל:

ס"י שמו"ו. נשאלתי' במעיין היוצא מההר והולך ונמשך למרחוק ועשו באיזה מקום סביב מחיצה של נסרים דקים ונמוכים לערב קצת הלך המים שיהי' בידם לשאוב שם ואעפ"י אינו עומד שם רק כמו רגע שוטף ויוצא גם מתוך הנסרים שיש בו נקבים והפסקות וגם מלמעלה יוצא כמו כן ופעם נמצא בתוך מחיצות הללו חמץ בפסח אם מותר לשאוב מהמים הזה בפסח והשבתי להיתר מטעם המבואר בתשובתי לר"ם (בהבורי משנת תקפ"ט דף ל"ט ע"ב) דלא שייך כבוש בזה רק אם המים הללו עומדים שם כל מעט לעת אבל אם הללו חולכין והללו באים וכל פעם נתהוו מים חדשים או נתוסף עליהם לא שייך בזה כבוש כיון דנצטנן הרתיחה ובעת אבאר יותר דאינו דומה לבשר הנשרה במים מעל'ע שכתבו האחרונים דאפי' שפכו אלו ונתן אחרים נחשב כבוש היינו דשם מייירי רק לענין אסור הבשר עצמו להיות הוא כמבושל בזה כיון שסוף סוף הוא נכבש יום שלם גם התם עיקר האיסור מה שנחבלבל טעם החתיכה בפנים לכך ע"י כבוש כזה נמי מתבלבל הטעם ופירש ממקום למקום אבל לענין להיות הטעם יוצא להיות גם המים נאסרין בזה בעינן שיהי' המים עצמן כל מעל'ע אז נעשה הנכבש חם כ"כ שיהי' בו כח להפליט אבל אם לא הי' המים הללו כל מעל'ע לא נעשה חם שיהי' מפליט ומבליע ובפרט בהם לתוך צונן נמי ליכא איסור ואינו פולט בזה ואינו אסור רק כדי קליפה ובמקום דאי' לקלף מותר להמיר לכמה פוסקים וא"כ מה שהמים נאסרים כאן היינו מכח דע"י כבוש אמרינן ששניהם נעשו חמין החמץ והמים והיי' כחם לתוך חם וא"כ בעינן שיהי' המים

ינקות שאדם יוצא בהם י"ח בפסח
אין מסכנין בהם וכו' מוכח משם דירקות
דרכן להיות דקין ומתייבשין מהר לכך נראה
מזה שרעטיך של עכשיו אינו בכלל מרור שהרי
שרשו עב וחזק ואף אם מתייבש קצת אינו
מתעט משיעורו ולמה יהי אסור לסכך בו
אלא ודאי שהוא אינו בכלל מרור דמתניתין
כדמוכח בסוכה שם עיי'ש ודויק:

סי' שכ"א. נלפענ"ך שאם אכל מצה בלי
ברכת המוציא תחילה
דאינו יוצא בו כיון דאסור לאכול בלי ברכה ואחז"ל
כל הנהנה מעוה"ז בלי ברכה כאלו נחל את אביו
וכו' נמצא דהאכילה באיסור הוי מה"ב כמו במצה
גזולה שאינו יוצא בה ואף באיסור דרבנן אמרינן
מה"ב כמו שמשמע בכמה דוכתא וכו' כן נראה
בדעתי פשוט:

סי' שכ"ב. המהרש"א בר"פ ע"פ בתור"ה
לא יאכל וא"ת

ומהו לא יאכל וכו' והקשה הוא דלמה לא תרצו
בבצקות של נכרים וחי' כיון דע"פ יש בו טעם
מצה אסור לאכלו מבעו"ז והנה לפ"ז הי' נראה
דגם מצה מבושלת אסורה בע"פ דאף דאין יוצאין
בה בפסח לאו דאין בה טעם מצה רק מכח דע"י
הבישול איז' לי' תורתא דנהמא ואין עלי' תורת
לחם אך מ"מ טעם מצה יש בו ולכן הוי כמו
בצקות של נכרים דאסור לאכלן מבעו"ז וכן מוכח
מדברי התוס' גופא מדלא תרצו דהכוונה שאלא יאכל
מצה מבושלת בע"כ דאף מבושלת אסור כל היום
ולא כמ"ש האחרונים להחיר במצה מבושלת ועיין
בספרי בגדי יו"ט בש"ס דף י"ט כתבנו שם כסברת
המהרש"א דאף שיש בו טעם מצה כל שאין יוצאין
בה מותר בע"פ ומיושב ק"ר הצ"ח שם וכתבנו
דחליא בב' טעמים אם איסור מצה ביום הוי מכח
תאבון או מכח ברכה:

סי' שכ"ג. במ"ש בס' תע"ז ובבלבד שלא
ישהא בין אכילה לחבירתה
כא"פ עיין במג"א שכתב דלאו דוקא הוא רק שלא
יהא מתחלת אכילה עד סוף אכילה כא"פ ועיין
בחבורי עה"פ מה"ק שהארכתיו בזה וכתב נראה
סיוע גדולה לדברי ות"ל שהנחני בדרך אמת
שמצאתי ברש"י מנחות דף ע"ה ע"ב דהוא
שאלן לאותן פירורין כשעורו אכילת פרס וז"ל
שלא שהא בין פירור לפירור יותר מכא"פ דהתם
הוי אכילה ויוצא בה י"ח עיי"ש א"כ טוכח להדיא
מפירש"י

וכמו שקיי"ל לקמן בסעיף ג' במי שהוא איסטניס
דמתענה כדי שיאכל בלילה לתיאבון אף ששאר
אדם אסור לו להתענות בע"פ אם כוונתו לאכול
לתיאבון מותר א"כ ה"ה להימנע אם מרגיש בנפשו
שאם אוכל בשחרית אוכל גם בלילה לתיאבון אבל
אם מתענה או מחמת חולשת התענית אינו אוכל
בלילה לתיאבון או מצוה לו שלא להתענות אף
שהוא בכור ואף לפי הטעם שאיתא בספרים יש
חשש סכנה בבכורים מ"מ כיון דכוונתו באכילתו
לשם מצוה שומר מצוה לא ידע דבר רע ומה"ס
מותרין לאכול על סעודת ברית מילה וכדומה
דכל יש מצוה בדבר ליכא חשש סכנה דשומר
מצוה לא ידע דבר רע דקמ"ל דע"כ סי'
תנ"ה באם נפלה התקופה או מת בעיר שאין
לשפוק מים של מצת מצוה וכן מבואר במג"א בס'
ר"ז שאם בירך על המים ואמרו לו שיש מת בעיר
עיי"ש וה"ה נמי הכא דכל שכוונתו לצורך מצוה
ליכא חשש סכנה ולפ"ז באם ע"פ בשבת שמתענין
בה' אם יודע הבכור ומרגיש בנפשו שתמיד לאחר
התענית הוא חלוש ולא יהי' יכול לבדוק בעצמו
שיש טרעא בדבר וכדומה אז לא יתענה אף שאפשר
לצוות לאחר לבדוק כיון דקיי"ל בכל דבר דמצוה
בו יותר מבלשחון א"כ עדיף טפי שיבדוק בעצמו
לכך מותר לו שלא להתענות כדי שיהי' יכול
לבדוק בעצמו ויקיים המצוה בו וכל כה"ג שומר
מצוה לא ידע דבר רע כנ"ל נכון לסמוך בזה
במלתא דרבנן:

סי' שי"ז. שאר"ה בנדרן תענית בכורי בע"פ
אם מהני הסיום שאינו

בזמנו להשהותו עד ע"פ ולעשותו. הנה בגוף
הדין אם ראוי כלל לשהות הסיום על זמן אחר
עיין בחבורי שנות חיים שהבאתי רא' לכאן ולכאן
אך זה אם ראוי לעשות כן או לא אבל לדחות
תענית בכורים דהוי מדינא זה לא מהני רק סיום
בזמנו אבל לא לעכבו מזמן אחר לע"פ ודאי אין
ראוי לעכבו ולא מהני לדחות התענית בזה:

סי' שי"ח. שא' באונן בליל פסח הנה מצה
מחויב לאכול וגם ד' כוסות

ישתה רק הסדר ישמע מאחרים:

סי' שי"ט. בנדרן שאלתו ידע דבארקיס שלנו
אינם סלקא המבואר בפוסקים

ואדרבא הבארקיס שלנו המה מתוקים ומכ"ש דאין
בהם חריפות כלל:

סי' שי"ב. עיין בסוכה י"ג ע"ב דקאמר שם
חית

מפרשי דלא כהמג"א רק כל שלא הוי הפסק בין אכילה לתברתה בכא"פ מצטרף אף אם שהו האכילות יותר הרבה וטבואר דלא כהמג"א וברש"י ברכות ל"ז סיוע יותר ד"ה והוא שאכלן בכא"פ שלא ישא משתתחיל לאכול שיעור כזית עד שגמר אכילת השיעור יותר מכא"פ וכו' ואם שהא יותר אין האכילות מצטרפות והור"ל כאוכל היום כחצי זית ולמחר כחצי זית וכו' ואין בו חיוב כרת אם חמץ עכ"ל ולכאורה תמוה שרש"י סותר אהדדי שבמנחות פ"י כך שלא יהי' ההפסק כא"פ ובברכות פ"י להיפוך ולפמ"ש א"ש כמין חומר ולכן דייק רש"י במתק לשונו בשני מקומות דבמנחות שם סיים דהתם הוי האכילה וי"ח כלומר לענין מצוה כל שלא שהא בין פירוד לפירוד כא"פ הוי אכילה כמ"ש בחידושי מכה כל הראוי לבילה וכו' אבל בברכות מייירי לענין חיוב חמץ דלא שייך כל הראוי לבילה לענין איסור כמ"ש בחידושי שם ולכן פרש"י דבעינן שלא ישא מתחלת אכילה וכו' ולכן סיים ואין חיוב כרת אם חמץ הוא כלומר לענין זה לא הוי הפסק כל ששהא יותר מתחלת אכילה אבל לענין מצוה שפיר מצטרף כל שלא הוי הפסק בין אכילה לאכילה כא"פ ות"ל שהנחני בדרך אמת גמור בס"ד :

ס' שכ"ד. במ"ש בס' ת"פ סעף א' ואז נאמר יהללך הנה בזה רבו הדעות אם לחתום בישתבח או ביהללך ולדעתי נראה להכריע דלאותן שמתנהגין כדעת הב"י לומר הלל בב' הלילות של פסח אז כיון דגומרים הלל בבח"כ עם הברכות א"כ כבר אמר יהללך בסיום בבח"כ לכן יסיים בישתבח. דברכת יהללך כבר אמר ולכן יסיים בישתבח וזה נראה דעת הטור דס"ל דחותם בישתבח אבל אותן שאין אומרים הלל בבח"כ אז יסיימו ביהללך כמ"ש הש"ע כאן וזוהו א"ש להשוות דברי הפוסקים שלא יהי' חלוקים דנ"ל דכ"א מדבר לפי מנהגו ועכ"פ להכרעה נראה לעשות כן :

ס' שכ"ה. שאלתו. בנזון היארע חטין אם יש בזה צד היתר :

תשובה. היות כי הדבר שעת הדחק נראה למצוא צד היתר כיון דגם היארע לא יצא מכלל ספק וללא נזרע קודם לעומר ובפרט לפמ"ש הש"ך דדי אם השריש ג"י קודם לעומר ומה שתמהו עליו בארתי בתשו' ליו"ד דדבריו נכונים וא"כ י"ל

דנזרע מעט ימים קודם לפסח וא"כ הוי רק ספק חדש וי"ל. דהוי ס"ס אולי אין חדש נוהג בשל עכו"ם כדעת הב"ח ואת"ל נוהג דלמא השריש קודם לעומר ולצורך לזה גם דעת הסוברים דחדש בזה"י דרבנן ודי בספק אחד דספק דרבנן להקל אך היות כי רוב הפוסקים ס"ל דחדש בזה"י מן התורה וגם ס"ל דנוהג גם בשל עכו"ם נראה לצרף לזה כיון דיש חטין ישן רק דיש בזה חשש חימוץ נראה ליקח היארע חטין שאין בהם חימוץ ולערבן ברוב חטים ישנים ואז החימוץ נתבטל בסמ"ך בתוך החטין החדשים והחטין החדשים מכה איסור חדש יתבטלו בישן כיון איסורין מבטלין וא"ו ואין בזה חשש אין מבטלין איסור לכתחלה דבזה יש לסמוך ע"ז רוב הפוסקים דכל עיקר איסור דאין מבטלין הוי רק דרבנן ובדרבנן שוב נסמך ע"ד המקלין דאין חדש בשל עכו"ם או כדעת דס"ל דחדש בזה"י דרבנן ודעת הרמב"ם דאיסור דרבנן מותר לבטל לכתחלה וגם י"ל דדוקא ודאי איסור אין מבטלין לכתחלה אבל ספק איסור מבטלין דהרי קי"ל דאם כבר נתערב מותר להוסיף ולבטל ובנתערב הוי נמי כל חד ספק איסור וכך לי ספק איסור בלי תערובות כמו ודאי איסור וכבר נתערב וגם י"ל ע"ד שכתב הדרישה הובא בפמ"ג דכל דבר החשובין שאין בטלין אם יש להם היתר אח"כ בטלין הרי דזה קיל מה דיש לו היתר אח"כ כן י"ל ה"נ בזה דמה דאמרינן אין מבטלין איסור לכתחלה היינו רק איסור שאין לו היתר אח"כ אבל במה שיש לו היתר אח"כ מותר לבטלו לכתחלה וזה נראה כוונת הד"מ שהביאו הפוסקים בס' צ"ט דחולק על הרמב"ם וס"ל דאף איסור דרבנן אין מבטלין וכחב דל"ד לעצים שנשרו מן הדקל דהתם מקלי קלי איסורא ודבריו תמוהין דהרי הש"ס לא חירף זה רק למה דפריך אח"כ דהוי דשיל"מ ע"ז מתרץ דש"ה דמקלי קלי איסורא אבל למה דפריך תחלה והא אין מבטלין משני ה"מ בדאורייתא אבל דרבנן מבטלין ולפי הג"ל י"ל כך דהוא ס"ל דמה דמחלק בין דאורייתא לדרבנן היינו רק ביש לו היתר אח"כ או דרבנן מבטלין אבל במה שאין לו היתר אח"כ אף דרבנן אין מבטלין רק דהוי קשה לו איך שייך לומר דמה דהוי יש לו מותרין קל לענין ביטול הרי אדרבא דשיל"מ חמור ואינו בטל ולכן תירץ כיון דהוי מקלי קלי איסורא א"כ לא תוי דשיל"מ

ביעלה ויבוא אבל אם לא התפלל של חול רק ברכה אחת צריך להתפלל כתקון חו"ל והכל הולך אחר החתום ואם לא חתם גמי בשל יו"ט לא יצא אף להמג"א וכן מצאתי אח"כ בפר"ח שכתב כן דאף בחל בשבת צריך לחזור רק שהוא עושה עצמו כחולק על המג"א ולפענ"ד אף המג"א מודה בזה ולכן נראה דאף אם הוא ספק לו אם סיים גמי בשל יו"ט או סיים רק בשל שבת צריך לחזור ולהתפלל כדין ספק אמר משיב הרוח והרבה בזה ולכן כל כה"ג צריך לחזור ולהתפלל מספק מיהו כיון דיכול להתנות בתורת גובה יתנה כמ"ש לעיל בס"י ק"ז וז"ב ונכון בפשיטות :

ס"י שב"ז. מעשה בא ידי בשנת תקצ"ג שחל ח' ש"ס במרש

והושיט השמש אל השיץ הכוס לקידוש וגערו בו שראוי לספור ספירת העומר תחלה ואני הסכמתי לו לעשות הקידוש תחלה והנה אם כי אז לפום ריהטא הי' ברעיוני שהח"י חולק בזה על השיץ בס"י תפ"ט סעיף ס"ו וסברתי שחולק גם על מ"ש שחל בו יו"ט ושוב נזכרתי וראיתי שאינו חולק רק על סתם יום אחרון של פסח אבל אם חל במרש נראה דמורה שם לספור תחלת מ"מ עיינתי וראיתי שכדין הוריתי בעוה"י מטעמים המבוארים בחבורי על אר"ח מכת"י משנת תקצ"ב דף ל"ו עיי"ש באריכות ובפרט אם כבר הושיטו לו הכוס לקדש ודאי ראוי לקדש תחלה כי אין מעבירין על המצות וכל הפוסקים לא דברו רק כשלא הושיטו לו הכוס לקדש איזה קודם אבל אם כבר הושיטו לו הכוס ויש בזה עוד מעלה דאין מעבירין על המצות כמ"ש ביומא דף ל"ג וצ"ט עיי"ש ועיין במג"א ס"י תרפ"ד מ"ש בד"ה צריך להפסיק ואע"ג דאין מעבירין על המצות הכא מעכבות דדמי להקדים תפילין של ראש וכו' עכ"ל בשם האבודרהם משמע הא בעלמא שפיר אמינן דאין מעבירין על המצות אף דתחלה הי' ראוי לעשות להיפוך מ"מ אם פגע באיך אין מעבירין על המצות עיי"ש ומכ"ש בזה דהוי כן ובחבורי שם דף מ"ז בארתי יותר דאף בחל במרש המורה להלכה לקדש תחלה לא הפסיד לפי מנהגנו שמבדילין קודם לנ"ח ואם נתנו לו כוס מחויב לקדש תחלה דאין מעבירין על המצות וז"ב :

ס"י שכ"ח. הפר"ח ס"י תפ"ט כתב שויין אחד הורה שמי ששכח

ברמשיני הש"ס כן והכונה דא"כ לא נקרא ההיתר ע"ש האיסור ולא שייך דשיל"ם כמו באינו מינו ולא הי' דשיל"ם מהי"ס וכיון דאין בו צד להחמיר מכל דשיל"ם לכך ק"ל הוא עוד דמותר אף לבטלו לכתחלה ולכן הי"ג בזה כיון הדעלתי בחבורי דחדש אין לו דשיל"ם לחומרא לכך דומה לדין של הדרישה הנ"ל וק"ל הוא איסורו כיון דיש לו היתר לאיסורו מותר לבטלו ברוב לכך נראה לעשות ע"פ היתר זה לבטלו ברוב אחר ולכזית מצות מצוה יראו ליקח דוקא מן הישן כן דעתי נוטה ויש סמך לסברא הנ"ל דדבר שיש לו היתר מותר לבטלו מן הד"מ הובא במג"א ס"י של"ה ולק"מ מה שהקשה המג"א ואף לדעת המג"א דלא נחית להך סברא היינו כיון דעכ"פ גוף הדבר הוא לו דשיל"ם אם נתערב במינו לכך נהי דעתה נתערב באינומינו עכ"פ לכתחלה אין להקל ביותר אבל חדש דלגמרי אין לו דין דשיל"ם י"ל דק"ל לענין ביטול ודריק היטב :

ס"י שב"ז. במ"ש בס"י תפ"ז סעיף א' ואם

אמר מקדש השבת וכו' הנה אם חתם מקדש השבת לבד ולא סיים כלל מקדש ישראל והומנים המג"א מפלפל בזה ומסוף לשונו משמע דהטעם מכל דב"א"ה הר"ל לצלוני תפלת חול ולפ"ז מיירי דוקא בסעיף ג' שהתפלל תפלת חול והזכיר ביעלה ויבוא דבזה עשה כפי מה שהי' ראוי מעיקרא והתפלל לתפלה השייכה בחול לכך יצא אבל אם התפלל תפלת יו"ט וסיים מקדש השבת לא יצא כיון דבזה ממ"נ לא עשה כהוגן דתפלת חול לא התפלל לפי מה שהי' ראוי לתפלה שתקנו חו"ל השתא גמי לא התפלל לכך צריך לחזור ולהתפלל דעכ"פ בעינן ברכה אחת כתקנו ומ"ש המג"א דיו"ט גמי אקרי שבת כבר דחאו הח"י והמג"א בעצמו משמע דלא בריא ל"י מלתא ועוד נראה דלפ"ז בתפלת המוספין אם הזכיר מקדש השבת מודה גמי המג"א דצריך לחזור ולהתפלל דבזה לא שייך הטעם דבדין הוא לצלוני י"ח דבמוסף ודאי לא שייך תפלת י"ח וכמ"ש המג"א לעיל ס"י ס"ח וא"כ כה"ג צריך להיות החתום כהוגן וב"א"ה לא הוי ברכה כלל ולכן נראה דאף אם חל יו"ט בשבת והזכיר בסוף ברכתו רק מקדש השבת גמי לא יצא כיון דלא הזכיר יו"ט והי' לא התפלל תפלת חול דאם הי' מתפלל תפלת חול הי' די בהזכרה לבד אם הזכיר של יו"ט

אי איישר חילי הייתי נוהג שחרח המתחל בירם
אחרון אדני חלד עד לא טבועים עד חכם לב ואמין
כח יש לדלגו בזיין שם רק להתחיל אל נא חכם לב
ואמין כח וכו' וביום אחרון ביוצר ז' שם יאמרו זה
אחר אל נא עד מרום וקדוש ואח"כ כעל גמולות כעל
ישלם וטעם הדבר דביום ז' שם לא סידרו הפייטנים
לשון חי וקיים והטעם משום מעשי ידי טובעים
ביום ואתם אומרים שירה לכך אין לומר לפני ית'
שירה אחרת רק מה שיש בו מסיפור יצי"ם והים
כעין שירה שאמר משה וישראל ולא לשון שירה
אחרת אך ביום ח' שבאמת כבר עבר יום הזיין
יום שנטבעו בו המצריים ולענין מעשי ידי טובעין
ביום אין לחוש בזה לספקא דיומא ובפרט דאנן
בקיאתי בקביעי דירחא לכך אין לחוש לאמרו ולכן
נראה בדבצת מחזורים יש שבוים אחרון קודם ובכן
ויושע ה' ביום ההוא נאמר שם דבצת מקומות
אומרים כאן אל נא לעולם תוערץ וכו' ונכון שלא
לאמרו משום מעשי ידי טובעין ביום וכו' ואין זה
נכון דמה לי אל נא לעולם תוערץ ומה לי חי וקיים
וכיון שאומרים בגזרת חי וקיים י"ל אל נא לעולם
תוערץ ג"כ ולכך הנכון כדעת אותן המקומות לאמרו
ביום אחרון ג"כ ולכן אם מהפכין הסדר ביום ז'
אין לומר בגזרת חי כיון שמעשה ידי טובעין ביום
לכן יש לדלג חרוז של אדני חלד עד אחר בגזרת
חי וכן אז לא יאמרו אל נא לעולם תוערץ וכו'
וביום ח' בפיוט של יום ז' קודם כעל גמולות
יאמרו חרוז זה של אדני חלד ובגזרת חי וקיים
ואח"כ כעל גמולות וכו' וקודם ובכן ויושע ה'
ביום ההוא וכו' י"ל אל נא לעולם תוערץ וכו'
כנלפענ"ד נכון למנהג הזה ולהתנהג כן :

סי' ש"ל. נשאלתי באחד שהי צריך לעשות
נשואין לבתו ביום ל"ג
בעומר אך חשש פן תפרוס גדה דהוי סמוך לוסתה
אם ימתין עד ל"ג בעומר וחל יום ל"ג בעומר
ביום א' אם מותר לעשות נשואין בערב שבת
סמוך לערב והוריתי דיעשה נשואין בע"ש סמוך
לערב והוא דהרי הרמ"א כתב דמותר להסתפר
ביום ו' לכבוד שבת והנה תספורת ונשואין דין
אחד להם כמ"ש האחרונים עיין בדבריהם דכל
דמותר לספר מותר להנשא א"כ ה"נ אם מותר
לספר ביום ו' מותר נמי לישא ואין לומר דשם
הוי לכבוד שבת הרי גם זה הוי צורך מצוה דנשואי
אשה מצוה וגם זה בכלל עונג שבת דעונת תיה

לספור יכול להיות ש"ן כדי שיריח הברכה והוא
ד"ל הסכים עמו מצד אחד אף שכעת כולם בקיאים
מ"מ דומה לתפלה שחזר הש"ן אך השיג עליו
מטעם אחר כיון שהוא אינו מחויב אינו מוציא
את הרבים ידי חובתן והביא רא"י מבני כרכים
ובני עירות עיי"ש שהארץ ולדעתו הדבר תמוה
הסוך הוא שמצד זה שכעת כולם בקיאים לא יפה
הורה אך אם מתכוין אחר בפירוש שיצא בזה ודאי
יכול להוציאו ולפי שמצאתי אחד"כ בפמ"ג שהשיג
עליו בכ"ז מה שעלה בדעתי לא רציתי לכפול עוד
רק אני מוסיף לתמוה עליו דהרי קיי"ל בכל
הדברים אף אם יצא מוציא הרי אף שכעת כבר
פטור המוציא לגמרי אעפ"כ יכול להוציא אחרים
מטעם שעכ"ס קודם שפטר א"ע ה' מחויב בדבר
יכול להוציא א"כ בודאי לא גרע זה ששכח לספור
אחד מן הימים ממי שכבר מנה וסופר לעצמו
דאף אם נימא שזה נחשב פטור מ"מ הרי מתחלה
הי מחויב בדבר יכול להוציא אחרים ובודאי אין
סברא לחלק לומר בין אם הי' יום זה מחויב
בדבר בין אם לא הי' ביום זה בחיוב דמה בכך
סוף סוף הי' מחויב בדבר ובפרט כיון שכל ימי
הספירה אנו תופסין לאחד וכוונת אריכתא דמי
שהרי עתה אנו תופסין שאם שכח אסור לו לספור
עד בברכה ובע"כ שאנו תופסין כעת שכולם מצוה
חדא הוא וכיום ארוך דמי א"כ אם בשעת התחלת
ימי הספירה ביום הראשון הי' מחויב בדבר ודאי
דנקרא מחויב בדבר ובפרט דהכא אף עתה אין
עליו שם פטור דעדיין הוא חייב במצות ספירה
ואטו בשביל ששכח נפטור מן המצוה ודאי אין
שכחתו פוטרנו רק שהוא חייב רק שהוא מצוה
שא"י לתקן שאין בידו לקיים המצוה כתיקונה אבל
מחויב הוא בדבר רק שאין בידו לתקנו ובודאי
יכול להוציא אחרים ואינו דומה לבן כרך שכעת
הוא פטור ממש ולא חל עליו החיוב מעולם לכך
נראה ברור שאם יש אחד שמתכוין לצאת בברכתו
יכול לברך על הספירה רק אם כולם מברכים
בפ"ע אז לא יברך וז"ב ויש רא"י להג"ל ממה
דאמרינן ביומא דף ס"א ע"ב צריך ואין לו תקנה
הרי שזה לא נקרא פטור רק עדיין צריך רק שאין
לו תקנה א"כ ה"ה גמי בספירה עדיין זה צריך
לספור רק שאין לו תקנה וז"ב ודוק :

סי' ש"מ. המנ"א כס"י תיבכתב שאם חל אחרון
ש"פ בשבת מהפכין הסדר והנה

אך לעצם המג"א אסור ג"כ בהספד ולכך נראה דעכ"פ לחכם ראוי להקל דאף שכתב המג"א בה"י חוה"מ דאין בזה"י דין ת"ח מ"מ כה"ג נראה להקל דבלא"ה נראה שאין העולם נוהגין בזה כדעת המג"א לענין חכם וז"ב בעיני:

סי' שצ"ב. מה שנסתפק להסוברים דקיי"ל בירוש' כרי' ובשבת כרי'ש

אם חל יו"ט בשבת מה דינו וכתב שלא מצא גילוי לדין זה: **תשובה.** לדעתי נראה דאסור לא מבטיא לשיטת הבעה"מ ס"ק דביצה דאף המקילין בשבת היינו רק במה דלא שייך איסורו בירוש' רק בשבת אבל במה דאסור בירוש' מכח מוקצה אסור גם בשבת ודאי אין מקום לספקו רק גם להסוברים להיפוך דבכל ענין בשבת שרי מ"מ היינו רק אם הוי שבת בפ"ע וירוש' בפ"ע אז כיון דלא נודמנו יחד ליכא חשש אתי לזולתי בשבת אבל אם נודמנו

שבת וירוש' יחד כיון דבירוש' אסור מוקצה וא"כ שאול ישאלו למה היום נמי ירוש' ומותר ונשיב להם דהיום שבת א"כ יראו ששבת קיל מירוש' ואתי לזולתי בשבת לכך בודאי אסור גם בשבת וכעין שכתב המג"א סי' קפ"ד היכא דהוי ספק דאורייתא ודרבנן ביחד דהוי חשש אתי לזולתי בדרבנן והיה נמי בזה, והנה כדמות רא"י לא מצאתי אך מ"מ קצת הוכחה נראה ממה דאמרין בפ"ק דביצה דף ב' גבי שבת דסתם לו תנא כריש וכו' וקשה למה קמ"ל התנא בשבת לבד הו"ל לאשמעינן רבותא ויתירא דאפי' בשבת שחל בו ירוש' מחתכין את הדלועים וכו' ולסתום גם בזה כריש מוכח דדוקא בשבת דעלמא מותר כריש ולא בשבת שחל בו ירוש' ולהיפוך לא תקשה לן למה סתם לן התנא בירוש' כריש ולא קמ"ל בירוש' שחל בשבת זה לא קשה דיר"ל דזה הוי ק"ו דמה ירוש' דעלמא אסור מכ"ש בשבת שחל בו ירוש' דאסור דלא לית לזולתי בשבת וגם הוי בו ב' קדושות דאסור אבל אם הוי מותר בירוש' שחל בשבת הו"ל לאשמעינן דגם בשבת שחל בו ירוש' מותר ומוכח בדזה נמי אסור רק בשבת דעלמא מותר ויובן יותר דהרי עיקר טעמא מה דאמרין בש"ס דבשבת לא גזרו מיקצה הוא כדמפורש בש"ס דשבת דחמיר לא אתי לזולתי ב' וא"כ אם בירוש' שחל בשבת נמי יהי' מותר אתי לזולתי ב' יותר לכך ודאי דאסור. ובוה י"ל מה שהקשו התוס' שם בביצה דף ב' ע"ב ד"ה גבי שבת דסתם לן תנא כריש שהקשו

דהא

מלידי שבת ללילי שבת לכך מותר לישא בו ועוד כיון דאם ימתין עד יום א' שמא תפרוס נדה והוי חופת נדה ולהרמב"ם חופת נדה לא מהני ואין ראוי לעשות החופה אז ואף אם לא תפרוס נדה כיון דהוי סמוך לוסתה יש לחוש שמא יבעול ותפרוס אז נדה ועוד הרי כ' הפ"ח דמי שלא קיים פ"ו מותר לישא לגמרי בימי הספירה רק דכתבו האחרונים דאין אנו נוהגין כן וא"כ כיון דמדינא מותר רק דאין המנהג כן כל כה"ג לא שייך מנהג דזה דבר דאינו שכיח שיארע יום י"ג בא' בשבת ויודמן כן שלא יהי' אפשר להמתין עד יום א' כל כה"ג מוקמינן ל' אדינא כיון דלא קיים פ"ו מותר לישא בימי הספירה כמו דמותר לספר וכיון דהוי אבלות ישנה וכתבו האחרונים דכל כה"ג שומעין להקל כן נמי ראוי להקל בזה ומותר לישא בערב שבת סמוך לערב כנלפע"ד נכון:

סי' שצ"א. בנ"ש בסי' תצ"ד סעיף ב' בהג"ה וא"א תחנון מתחלת ר"ח סיון

ועיין במג"א הטעם כפני שמיר ביום ב' התחיל משה לדבר מן התורה אבל העולם נוהגין לקרוא יום מיוחס וכוונתם מחמת שהוא בין שני ימים מקודשים בין ר"ח ובין ימי הגבלה ולזה הדעת נוטה ויש סמך לזה מתענית דף י"ח גבי וזה הואיל ומוטל בין שני ימים טובים עשאוהו כירוש' עצמו א"כ כמו דהתם שלולי זה ה' מותר בהספד וע"י שהוא בין שני ימים קדושים אסורוהו ועשאוהו ג"כ כירוש' עצמו כן ה"נ ביום זה כיון שהוא בין שני ימים שאין מתענים ואין אומרים בו תחנון עשאוהו כאלו ה' ג"כ מהם לענין שאין אומרים בו תחנון ואין מתענין ולפ"ז נראה דאפשר להספיד בו דודאי בשביל זה שהוא בין שני ימים קדושים אינו ראוי שיהי' שקול כמותם ממש כיון דמצד עצמו אין בו שום קדושה א"כ הוא טפל רק התם במס' תענית בלא"ה ה' אסור בו כמ"ש שם משום יום שלאחריו ושלפניו נמצא דאין צריך למעלה שהוא בין שני ימים טובים רק להספד לכך לחד דרגא מעלינן ל' בשביל שהוא בין שניהם ואסור אף בהספד אבל הכא ביום המיוחס מצד עצמו ה' מותר אף בתענית א"כ בשביל שהוא באמצע לא מעלינן ל' לב' דרגות רק לחד ודי לומר בשביל זה שאין מתענין בו וה"ה מלומר תחנון דזה אחת הוא ואין זה בלא זה אבל להספד לא מעלינן ל' שהרי מוכח שם דהספד מתענית חלוקין זה מזה לכך נראה להקל ביום זה בהספד

דהא סתם נמי כר"י דתנא שם מטלטלין נר חדש אבל לא ישן וכר' ולפי הנ"ל א"ש דמזה אין ראי' ולא נחשב סתמא דדלמא מיירי ביר"ט שחל בשבת וקמ"ל דזה אסור ור"ש עצמו מתיר ודאי גם בזה דהרי ביר"ט דעלמא נמי מתיר ולכך סתמא זה אין ראי' אבל מה דסתם להיתר בשבת דעלמא זה ודאי הוי סתמא מעליא וא"ש ולא תתמה על מ"ש דר"ל דהך סתמא דמטלטלין ג"ח אבל לא ישן דמיירי בשבת שחל בו יו"ט דכה"ג מצינו בפ"ב דשבת דף כ"ד גבי ולא בשמן שרפה דתנא סתם ומוקי לה ר"ח שם ביר"ט שחל בע"ש עיי"ש אף דתנא סתמא כן י"ל בזה דעכ"פ סתמא לא נחשב כיון דאפשר לפרשו כן ודוק:

ס' שר"ל. שא' אם מותר למכור בהמה מבכרת ביר"ט לנכרי:

תשובה. לא כן הוא לפע"ד דאינו דומה למוכר חמץ בשבת שהביא ר"מ בשם הא"ר דשם כיון דהמכירה הוי הערמה ואין היתר המכירה רק מכה דחמץ בלא"ה אינו ברשותו ולא בעי מכירה מן התורה רק מדרבנן לכך מותר הערמה וא"כ מה"ש גמי בשבת כיון דהמכירה גופה רק מדרבנן בזה דמן התורה אינו שלו וגם לא איסור מכירה בשבת הוי רק דרבנן לכך הוי תרי דרבנן ולכך מותר דהוי כמו שבות דשבות אבל בבכרי דבעי מכירה מן התורה וכבר כתבתי בחש' לה"ש דבמכירה אין לתוש' להערמה דלזמן ע"כ מקנהו באמת ומכירה לזמן מהני בזה להפקיע מבכורה דעכ"פ שותף הוי הנכרי ולא גרע מיש לו חלק כל דהו דדי בזה אבל בחמץ דלא מהני שותפות הנכרי ובעינן שיהי' כולו של הנכרי נבזה לא מהני מכירה לזמן ובעינן מכירה גמור' ולמכירה גמורה אינו מכיון והוי רק הערמה ולכך בבכורה דבעינן מכירה מן התורה אסור בשבת דאף דמותר לקנות ב"ח בא"י התם הוי מצוה של מורה אבל כאן בבכורה דהוי מצוה דרבנן למכרו מן יבוא לידי מכשול ומן התורה אין כאן מצוה לכך לא דחינן דרבנן מקמא דרבנן ובמכירה בשביל בכורה דהוי רק חד דרבנן לא דחינן דרבנן מקמא דרבנן כנ"ל בריירא דמללא:

ס' שר"ד. שא"תו אודות חנוני שיש בק"ה שמוכרים קמח בהנות כל השנה וק"פ מכרו את הקמח של חמץ לא' כדינא וגם מסרו את המפתח לא"י ומשעה שמוכרים את הקמח להא"י הא"י יושב בחנות ומוכר את

הקמח כרצונו בכל המועד ועתה עמד המורה ואמר שאסור להם להניח את העכו"ם לפתוח התנח' ביר"ט מחמת שהחנות נקרא ע"ש ישראל ואסור משום מ"ע כמ"ש בה"ל שבת סי' רמ"ג ובעלי החנותים שאלו אותי ואמרת להם להיתר: **תשובה.** יפה הורה להיתר ואם כי טעמו בסוף מ"ש ראי' ממה דאסור להניח חותם על החדר אין לו ענין לזה דבשלמא אם הנכרים רוצים למכור דוקא ביר"ט והי' צריך בעל החנות להניח בו מפתח או חותם אז יפה הי' אומר. אך לפי מה שאני מבין אין ג"מ להנכרי הקונה אם ימכור ביר"ט או לא רק כוונתו לטובת ישראל שיפדה יותר אי"כ אם הי' אומר להם רק דרך רמיזה שאין צריכין לפתוח ביר"ט נמי הי' צייתין אי"כ בזה אוזיל ל' טעמא דר"מ אך הדין נכון דבמדינתנו מעולם כל הכוזבים י"ש ושכר מחזיקים נכרים ומוזגין י"ש ושכר בבית ישראל וכל גאוני עולם הניחו כך וטעם הדבר כיון דאיסור מיר"ט גופו הוי רק דרבנן אי"כ ע"י נכרי הוי שבות דשבות בזה אם עושה דרך היתר לא חיישינן בשבות דשבות למ"ע הן אמת דבאבלות ר"ל אוסר לא לעשות דרך מכירה במרהיבא וכן נדפס אח"כ בס' חת"ס כן אך התם דהמכירה הוי על ידי ישראל שיש לו שליחות וא"כ הוי רק חד דרבנן לכך חיישינן למ"ע גם אבלות דקיל אחי' ולעוללי ב"י אבל שבת וע"י נכרי דהוי שבות דשבות דאין שליחות לנכרי לא חיישינן למ"ע. גם מ"ש דדרך מכירה אין לחוש למ"ע עיין בסה"ח שלי ריש הל' שבת בתשובה כתבתי כן עיי"ש והנה חזק מזה יאמר גא המורה דביר"ט דהוי רק איסור שבות חש למ"ע ולמה לא חש כל ימות הפסח הרי חמץ אסור בהנאה והוי מן התורה וראוי לחוש יותר למ"ע ולמה בחוה"מ התיר למכור ולא חש למ"ע שיאסרו להנכרי מוכר חמץ של ישראל ועל יו"ט חשש ואם יאמר דבפסח ידוע המנהג שהכל מוכרין לנכרי וליכא מ"ע אי"כ הרי זה מעיל גם ליר"ט וכי ח"ו נחשוד יותר ביר"ט מבחול דבחול נאמר דודאי מכר חמץ שלא יעבור בב"י ובאיסור הנאה וביר"ט דיש בו איסור שבות מר"מ ג"כ נחשוד שלא מכר ועובר בתרת"י אין זה אלא תימא ואין לומר דבחוה"מ סוברין שהקמח של פסח חזא דידוע שהוא של חמץ ועוד מתוכו ניכר שהוא חמץ דאם של פסח ימכרבו ישראל ולמה ע"י נכרי ובאבת מטעם זה נתחזק היתר

בירט ב' ולא בירט א' :

ס' של'ן, מ'ש בנכרי שהביא דגים למכור בירט דיש מחלקין בין הראשון שקונה דגים אסור לאוכל' אבל מי שקנה מישראל ראשון מותר בירט שני כסברת השיע' דמתיר למי שלא הובא בשבילו בירט שני. הנה זה טעות גדול דדוקא בהביא דורן לישראל דמכורין רק לישראל זה או מותרין למי שלא הובא בשבילו כיון דלא נתקיים מחשבתו של נכרי אבל בהביא לעיר למכור כיון דמביא בשביל כולם נהי דאחד קנאו מ'מ הנכרי נתכין לכולם ונתקיים מחשבתו וגם הנכרי יודע דדרך הקונה שלא לאכול כולם רק גם למכור ולא מבעיא בדגים דמי יקל ראשו נגד הרמ"א בהכרעתו רק אף גם בשאר דברים דאין במינו במחבר נמי הדין כן דאם מביא סתם כיון דמביא בשביל כולם אסור לכולם ולא מהני מה שמכר לאחד :

ס' של'ן, שאגלתו אם מותר לעשות גבינות בירט וכבר אירע כן בק"ה ואסר להם והם הלכו ועשו כן ועשו ממנו לביבות כי התיר להם מלמד אחד. הנה בגוף הדין אם מותר לעשות גבינות כבר ראה בס' תק"י שאסור וש"ס מפורש הוא בשבת דף קל"ד בטעמו מכת דאפשר לעשות בעייט ותמא אני הרי דעת המחבר בס' תצ"ה כדעת רוב הפוסקים דמלאכה באוכל נפש עצמו מותר אף דהי' אפשר לעשותו מעייט רק הרמ"א הביא יש מחמירין ולדעת המחבר ורוב הפוסקים למה אסור הש"ס לעשות גבינות הרי זה הוי באוכל נפש עצמו ואין פוסק המחבר כן הרי הוא פוסק בס' תצ"ה דאוכל נפש מותר אף דאפשר לעשותו בחול. ואפשר דזה כוונת המג"א שכתב דעיקר טעמו הוי דדרך לעשותו ליימים הרבה כדי ליישק ק"ו אך דבריו תמוהין דבשבת דף קל"ד הטעם הוא מכת דאפשר לעשותו מעייט וגבינה ישינה מעלי דא"כ למ"ל הך טעמא דטפי מעלי הרי קצירה ובצירה דלא מעלי טפי ואסורוהו מכת דדרך לעשותו ליימים הרבה לכך דברי המג"א צ"ע וכן דברי המחבר הנ"ל חמוהין. ועכ"פ לפי דברי הש"ס דאסור מכת דגבינה ישינה מעלי הי' אפשר לומר דזה הוי רק אם כוונתו לאכול הגבינה בעינא או הוי גבינה ישינה מעלי אבל לעשות מהם לביבות ממולאים בתוך עיסה לפי החוש נראה דגבינה בת יומא מעלי

ולתר זה ביותר דאף במקום שנהנו לאסור למוזג בשבת וירט ע"י נכרי דרך מכירה היינו בכל השנה דאין המנהג דרך מכירה גם איסור מ"מ קיל וחיישינן לזולתי אבל בפסח דאיסור חמץ חמור בעיני עולם והמנהג הוא שהכל מוכרים לנכרי אי"כ הוי ידוע כן ובודאי ליכא חשדא ומותר בשבת וירט של פסח אף אם נאסר כל השנה : **ס' של'ה, שאגלתו** מה דהתיר בירט אחרון של פסח שהוצרך בשר ליתן לאנשי חיל והתיר לשחוט בהמה כמו מסוכנת הנה אין הנדון דומה דשם מייירי לדינא דש"ס דהי' שכית יותר כשרות מטרפות ולא הוי אסור רק מכת טרפא דלא צריך בזה התירו מסוכנת מכת הפסד ממון ומפח שיאכל ממנו כוית אבל בזה"ו דשכית טרפות כמו כשרות וכמה מעמים הוי רוב טרפות לכך אסור לשחוט בירט שום בהמה ג'מ"ש בתשרי שאגת ארי אי"כ בזה גם מסוכנת אסור לשחוט דדלמא תהי טרפה. והנה באמת דין זה לכאורה מפורש בביצה דף כ"א ובמעשה דבאה בולשת לעיר וכי דמשני שם עגל טרפה הוי ומוכח דטרפה אסור לשחוט לאנשי חיל אף דהוי חשש הפסד רב ואי"כ הי' לדידן בספק טרפה כיון דשכית בזה"ו להיות טרפה ולכאורה הוי קשה לי מה דמשני שם הש"ס עגל טרפה הוי ופרקי' הוא הוי לכלבים ומה פריך לתרץ דמייירי שהי' ספק טרפה ואי"כ יחכן שהי' מוכן לאדם והרי אמרינן שם בפ"ק דף ר' דמוכן לאדם לא הוי מוכן לכלבים ומוכח שם דאף בספק נחשב מוכן לאדם דהרי אינו יודע אם יוולד היום או לא ואם יוולד אלי' הי' טרפה ובע"כ אף בספק הוי מוכן לאדם ולא הוי מוכן לכלבים ואי"כ נימא בספק טרפה הוי ואי"כ לכלבים לא הוי מוכן ולאדם לא הי' רשאי לשחוט דדלמא יהי' טרפה והי' מוכח לכאורה דספק טרפה מותר לשחוט בשביל הפסד ממון אך באמת לא מכת קושיא אפשר להתיר איסור פשוט ועיין בהל' יו"ט ס' תקי"ב ובס"ז שם ולכך לו הי' ירט ראשון שלא כדיון הורה רק כיון דהוי ירט אחרון ואי"כ הוי ס"ס דלמא יהי' כשרה ואת"ל טרפה שמא היום חול כדיון התיר בשביל הפסד ממון דהרי מבואר בס' תצ"ו דלכחול עין שרי בירט ב' והי' חולה שאין בו סכנה ונהי דמבואר שם דמלאכה דאורייתא אסורה מ"מ בזה דהוי רק ספק דדלמא תהי' כשרה וגם הוי ס"ס לכך יפה הורה להתיר

בדקר ויכסה ובה"א לא ישחטס אא"כ ה' לו עפר מוכן מבעריו ושון שאם שחט שיחפור בדקר ויכסה ולמה לא חנא ושון דאם שחט דהעוף מותר ויחפור בדקר מוכח דלביה העוף אסור אף דהחפירה בדקר הוי רק דרבנן וגם אם לא יאכל חילל יירט בשל תורה ואעפ"כ אסור. ורשומי דברים אני כותב דיש להאריך בזה ולדינא נראה להקל בדיעבד לאכלו. בירט אף אם כוונתו למגדר מלתא ודאי יפה עשה :

סי' של"ח. בנדרין בירט בשתיית הטאבאק בדרך זה שעושין בירט הציגארין והיינו שמניחין הטאבאק בהנייר בעגול ומדבקין הנייר ברוק ועיקר טעמם דאין זה מלאכה כלל. הנה מה שאמר לו אחד בשמי אני התרתי כן זה שקר שלא נשאלתי כלל מעולם ע"ז אך מ"מ הדבר אמת שמותר ואין זה נופל כלל בדין דבר שאפשר לעשותו מעירט דזה הוי רק אם הוי מלאכה קצת אבל זה אינו מלאכה כלל ואין לו דמיון למלאכה לכך מותר לעשותו בירט אף דאפשר לעשות מכבר :

***סי' של"ט. כתב** הרמ"א בס' תרי"ח סעיף א' בהגיה ומותר לשחוק בכדור ותמה הטריז בשם הרש"ל דאטו ראוי להתיר דבר כזה מה שהוא שחוק לתנוקת ובאמת אין זה תימה גדולה מזו מצינו גבי שבת מי שיש לו תענוג משמיעת דברים בטלים וכי' מותר לו לשמוע וכן בחורים המתענגים בקפיצתם מותר בשבת הרי דדבר התלוי בעונג תלוי בדעת האדם במה הוא נהנה כן ה"נ בזה כיון דבעינן רק צורך קצת אף זה הוי בכלל צורך וד' :

סי' ש"מ. שאלתיו בעופות שהובאו מכפר ושחטם השוחט ופקפק ר"מ דהשוחט עבר אלפני עור הנה אין בזה משום לפ"ע כיון דהשליח לא יאכל רק בני הכפר אבל בשליח נכרי ומסרם לאחרים והוי לפני דלפני וע"ז לא קפדינן כמ"ש בי"ד סי' קנ"א ובאהע"ז סי' ה' גם בלא"ה לא שייך רק כעין דאמרינן בש"ס כוס יין לנזיר ואמ"ה לבי' דהוי גוף הדבר באיסור אבל במה דהדבר הוי היתר במקומו ואח"כ יהי נאסרין לא מצינו בזה לאו דלפני עור ואין לנו אלא מה שאסרו חז"ל מיהו ה' בו צד איסור מכת מסייע ידי עוברי עברה אבל מטעם הנ"ל דלפני דלפני מוכח בי"ד

מעלי טפי והי' מותר לעשות גבינות לצורך לביבות ואפשר אף לאכול כך י"ל דלפי שנשתנו הטבעים ואנחנו רואים דגבינה בת יומא עדיפא טפי משינה ודבר דתלוי בטעמו אם נשתנה הטעם ראוי לילך בתר השתא כיון דאינו דבר שנאסר במנין בטל הדבר בטל הדין ואפשר דזה כוונת התוס' מ"ש דשרי לגבן והביי סי' תק"י תמה עליהם שהוא גנב הש"ס ולפי הנ"ל י"ל כך דהם כתבו לפי זמניהם דחוינן דבת יומא יותר מעלי כס"ד דש"ס דפריך מנהרדעא לכך מותר ושכ"מ אינו איסור גמור דאם מכוונין לשמחת יו"ט לעשות מהם גבינות ולכך נהי דלכתחלה אין ראוי להתירו נגד המפורש בש"ס וש"ע מ"מ בדיעבד אין לאסרו. ובענין דבר שאסור לעשותו בירט אם מותר בדיעבד יש ענינים שמפורש שהוא אסור ויש שמפורש שהוא בחזר ונ"ל כלל בזה דבשבת כיון דלא מצינו להיתר בו שום דבר מכת עונג שבת לכך כל דבר שאסור לעשותו אפי' דינעבד אסור אבל בירט שמצינו כמה דברים שהתירו משום שמחת ירט א"כ י"ל אף דבר דאסור לעשותו לכתחלה מ"מ בדיעבד מותר מכת שמחת ירט ולפ"ז גראה דאדרבא יותר יש להתירו בירט גופו מלתתירו לימות החול דאם נהנה ממנו בירט גופו או כנגד העברה עשה המצוה ומקיים שמחת ירט גם הוי איסור קל כיון דעכ"פ מקיים ב' שמחת ירט אבל אם לא נהנה ממנו בירט להיות מותר לחול כיון דאינו מקיים שמחת ירט וא"כ עשה איסור גדול לכך בחזל אסור עד בכדי שיעשה שלא ינהה ממלאכת ירט ולכך מה"ט מותר להנות ממנו בירט דאם לא יהי' נהנה בירט עשה איסור יותר משא"כ אם נהנה ממנו הוי איסור קל ובזה י"ל מהש"ס גבי דייסא דר"ם לא אכיל דלמא הוי במכתשת גדולה והמנ"א הרגיש בזה בס' תק"ד וכתב דאדם חשוב וכי' ולפמ"ש אין צורך לאדם חשוב רק הכונה כך לאסור לגמרי לא אסרינן דא"כ יהי' איסור יותר דחילול יו"ט שלא לצורך אבל אם יאכל ממנו בירט עשה איסור קל ויצא הפסדו בשכרו אך זה לאסור לגמרי אין ראוי אבל אם אחרים אוכלים ממנו א"כ שוב לא חללו ירט בחנם שוב המונע ממנו מצוה קעביד ושפיר עשה שלא אכל ולכאורה יש ראי' דבחילול ירט אפי' ברבנן אסור בדיעבד ממשנה דריש ביצה בהשוחט ח' ועוף בירט דבש"א יחפור

והלבוש פסקו ג"כ. ובגוף הקושיא תמי' לי על המג"א שלא הרגיש דכוונת הש"ס התם כך דקאמר מה דריש לא תסיג גבול רעך כל שיש לו נחלה יש לו גבול וכו' והכונה דרי' קאמר שם דלא הי' קוברין אלא משליכין והוי קשה לי נהי דאין מצוה לקבור נפלים מ"מ מה איכפת להו אם הי' קוברין וכמו לדלדין דליכא מצוה ומ"מ קוברין לכך קאמר דהם דרשו לא תסיג וכו' ולכן כל שאין לו נחלה אין לו גבול ואסור לקברו דהוי בכלל לאו דלא תסיג אבל אנן לא קיי"ל כן רק דמותר לקבור ואין איסור בדבר אבל לעולם חייב לקבור לא שפענו וז"ב בפשוט. ועי' בישוב קושייתי דרך פלפול ויובן באמת טעם וראי' למה אין חייב לקבור נפל והוא מוכח בפי' נגמר הדין דתחלה למד שם קבורה מה"ת ואח"כ קאמר אבעיא להו קבורה משום בזיוני או משום כפרה ופשיט שם מדאקבור צדיקים ומשני אין צדיק בארץ וכו' משמע הא בלא"ה היכי דליכא לא בזיוני ולא כפרה לא שייך קבורה וא"כ בשלמא בשאר קטנים נהי דלא שייך כפרה דאין בני חטא מ"מ שייך משום בזיוני כפירוש התוס' שם בזיון משפחה כיון דהוי לבם דוה עליו אבל בנפל דאין לב אביו דוה עליו לא שייך בזיון משפחה וא"כ מיט' לבני קבורה וזון אמת דק"ל על הש"ס שם דקאמר ת"ש מדאקבור צדיקים ומשני אין צדיק בארץ ולמה לא קאמר ת"ש מדאקבור קטנים ח"ו דלא שייך בהו שום חטא ובע"כ משום בזיוני אך נראה דא"ש כיון דאסרו חז"ל לעשות כמה דברים למת מה שמורה שהם פטורין ממצות מכה לזעג לרש וכו' וא"כ ה"נ בשלמא מצדיקים פריך שפיר דאי משום כפרה למ"ל קבורה דבזה לא הוי לזעג לרש דאדרבא כבוד הוא להם שמוכח דאין בהם חטא אבל בקטנים אם לא יצטרכו קבורה היינו מכה דאין בני מצות א"כ הוי לזעג לרש דמראה דאין בהם שייכות מצות לכך בעי קבורה וא"ש. וא"כ בינא בבר קיימא אבל בנפל דהוי כבשר בעלמא כמ"ש בפר"א דמי"ל לא שייך בזה לזעג לרש וא"כ מ"מ אי משום כפרה אי משום בזיוני לא שייך בנפל וראי' ברורה להג"מ והש"ע ולפ"ז מיושב קו' ההג"א מגדה דרי' ורש פליגי בפ"ם דב"מ וכמה דוכתא אם דרשינן טעמא דקרא או לא עי"ש ובאמת קשה כיון דיליף הש"ס בסנהדרין תחלה קבורה מה"ת מה מביציא אח"כ קבורה משום מאי הרי

צ"ד שם ובאה"ע שם דגם מסייע ידי עוברי עברה אין בו. ומה שהקשה על הפמ"ג בדין טלטול אם שייך בו דשיל"מ והקשה מפ"ה דביצה. מאשה ששאלה מים ומלח מחברתה. טעה בדמיונו דהתם הוי מכה הולכה חוץ לתחום ולא מכה איסור טלטול. ולהסביר טעם הדבר י"ל דזה כוונת רש"י שם במשנה במ"ש דהוי דשיל"מ למחר וגם היום יאכלנו כאן ותרת"ל למ"ל ובחבורי הארכתי ולפ"ז י"ל דרש"י ז"ל ס"ל דבטלטול לא שייך דשיל"מ והוי קשה לו מ"ש תחומין מטלטול לכך כתב רש"י דלתחומין הר"ל יותר מתירין דהוי' ב' צדדים למחר מותר וגם היום כאן וכל מה דהוי יותר היתר לא בס"ל יותר כמ"ש הר"ן ז"ל כעין זה בגדרים אבל טלטול אין לו היתר רק למחר לכך לא נחשב דשיל"מ לענין טלטול ודק"כ כי נכון הוא בעוה"י: (נשמע מלעיל) ועיין באה"ע"ז סי' ה' בהג"ה ובב"ש שם מוכח דאף בשליח הוי לפני דלפני עי"ש:

סי' שמ"א. כתב בש"ע בס"י תקצ"ו סעיף ח' מותר לקבור

וכי' הנה בחידושי כתבתי בארכות בדין אם ידוע הוא דלא יגמור קבורתו עד הלילה אם מותר להתחיל בקבורתו ביום להתעסק בצרכי קבורתו כדי להקדים קבורתו תיכף לעת ערב והעליתי לדינא דמותר הוא עי"ש:

סי' שמ"ב. שאלתנו בקבורת נפל בירט. הנה הן אמת שהמג"א מיקל

אך פ"ק המנהג לאסור ואני אוסר תמיד וכן מצאתי קצת בישיוע"ק שפוסק לאסור ומ"ש אח"כ ראי' מן המשנה דמוציא מת בשבת ועפ"ד התויר"ט דמת הוי דרכו להצניע לק"מ דנהי דאין חייב לקבור נפל מ"מ הסדר הוי לקברו והוי דרכו להצניע דעכ"פ אין הדרך להשליכו רק לקברו וגם שלא יטמא בו כהן והוי דרכו להצניע אבל אינו חייב ותוס' עליו ברא"י ז. ומה שהקשה המג"א ועיקר תמיתתו הוי מגדה דף ג"ו דקאמר שם דהכותים לא קוברין אלא משליכין מה דריש כל שיש לו נחלה יש לו גבול וכו' המעיין במג"א לא כתב זה להלכה להקל כדרכו בשאר מקומות רק כתבו דרך קושיא ולא לסמוך ע"ז להלכה ולמעשה כי ידע כל קושיא יש לה תירוק וכן האיר לא העתיק דהמג"א חולק ומתיר רק כתב הקשה המג"א משמע דלא לבס' מלאו לבס' לחלוק על הג"מ והרמ"א

לאחרים אבל בזה כיון דשאר דברים מותר לבשל לעצמו מותר נמי לאחרים אף דזה אינו ראוי לו מים הואיל ואי מקלעי אורחים חוי לוי ולא שייך לומר כיון דלדידי אסור כיון דשאר דברים יכול לבשל גם לעצמו ולא בעינן דוקא שדבר זה יהי יכול לבשל לעצמו גם בזה מהני גם מתוך שהותר לצורך הותרה נמי שלא לצורך ומותר מכח מתוך גם ייך דבשלמא המתענה ביו"ט לא מהני הואיל ואי בעי מתשיל עלה דודאי המתענה ביו"ט הוי צורך מצוה ואיכא ליכא מצוה לתשולי עלה גם אם ישאל עליו עשה עברה למפרע שהתענה ביו"ט וכיון דכן לא הוי מצוה לתשולי עלה לכן לא מהני הואיל ואי בעי מתשיל כיון דבאמת לא נשאל והוי רק מכח ואי מקלעי לוי אורחים ואיכא תרי הואיל ותרי הואיל לא אמרינן אבל בזה כיון דלא עשה עברה במה דער עתה נזוהר במצה ואיכא אף אם ישאל על נדרו לא עשה בזה עברה מה שנזוהר עד הנזה בזה הוי מצוה לתשולי עלה שיהי בידו לבשל לצורך שבת ואיכא היכי דהוי מצוה לתשולי הוי כודאי דלכך נחשב זה דשלימ אף דאינו בא ממילא כמיש האחרונים לכך בזה אינו דומה לבעלמא דלא אמרינן תרי הואיל רק היכי דמצוה לתשולי אינו דומה לתרי הואיל ומותר לבשל מכח הואיל ומצוה לזה דעת המג"א מ"ש ר"ס תקכ"ז דעיקר ההיתר מיו"ט לשבת מכח הואיל אבל יש לצרף דעת הב"י דכתב מכח דצרכי שבת נעשה ביו"ט כר"ת ומה שתמהו עליו ישבתי בחידושי ולכך יש לסמוך על דעת הב"י דצרכי שבת נעשין ביו"ט ולכך בצירוף הני טעמים נראה דמותר כה"ג לבשל לשבת :

סי' שמו"ד. מהר"דנפל בק"ה מחלוקת במערב ביו"ט ראשון אם יברך ברכה או לא ור"מ דעתו שיברך והביא ראי' מספק דדבריהם בעי ברכה ופ"ה הש"ס. יפה הורה שיברך אבל לא צריכין לטעמא דידן דבליח עיקר עירובי תבשילין הוי ברכה רק על הספק אף במערב בעיריט בגליות דהוי ב' ימים טובים ואם הוי יו"ט ה' ר' מברכין עיו"ט על העירוב והוי הוי ספק דדבריהם דלמא יום שני חול ובפרט לדידין דבקיאין בקביעא דיהא איכא ודאי הראשון עיקר ואעפ"כ מברכין ואין זה ענין למשאו"ל ספק דדבריהם אם בעי ברכה או לא דשם עיקר הכרעה נחקן על הודא תרומה ולכך בדמאי יש לספק אם בעי ברכה או לא אבל בע"ת

לא דרשינן טעמא דקרא והוי גזאיכ ומג"ל לית בו טעם אך בעיכ הש"ס אויל לדעת ר"ש דדרשינן טעמא דקרא ולמ"ז איש דהתם בגדה ר' יהודה הוא דקאמר דלא הוי קוברין אלא משליכין ולכך עליו שפיר קאמר הש"ס דהם דרשו כן כל מי שיש לו נחלה וכו' ואנן לא קיייל כן כיון דלדידי לא דרשינן טעמא דקרא וכיון דחייב קבורה מן התורה מה לי בן קיימא מה לי נפל אבל לדידן כיון דסתמא דש"ס מבעיא אם קבורה משום בזיוני וכו' מוכח דס"ל לסתמא דש"ס כר"ש דדרשינן טעמא דקרא איכא בנפל שני הטעמים לא שייך ולא בעי קבורה ודו"ק ומהו יהי' סמך לה מב"ם מהר שסתרו אהדרי בפסקיו פעם פסק כר"י ופעם כר"ש עיין מ"ג מהל' מלוה ולוה בלח"מ שם ולפמ"ש יהי' מוכח מטוביא דסנהדרין הנ"ל דיש ענינים דקיייל כר"ש כיון דסתמא דגמרא ס"ל כן ועכ"פ היוצא מזה דהדין דין אמת כאשר פסק הש"ע והלבוש ואף המג"א אינו חולק לדינא וכן המנהג פה ואני מורה כן תמיד דאפי' נקבה נפל אין קוברין ביו"ט וא"ש :

ישוב ראיתי בש"ע של הגאון מרה שניאור זלמן פסק ג"כ כן ומי שלא הוסיף ערלתו אוסר בכל ענין גם ראיתי בספר נקרא קנין פירות כתב שם פלפול בזה וסו"מ לאסור פסק נפל אפי' ביו"ט שני אפי' היכי דלא הוי הסרת ערלתו עיי"ש :

יורה דעה בהיותי בזה ראיתי בלבוש סי' תקכ"ז שכתב וז"ל דדוקא במת גדול דעובר המליני בלאו ויש בשהייתו בזיון ונראה דכוונתו כן דודאי הנקבר ביום הוי לו יותר כבוד מאם נקבר בלילה ולכך אסר מ"ג דלשהותו לקברו עד למחר הרי עובר בלאו דהמלין המת ולהמתין לקברו בלילה יש בשהייתו בזיון להיות נקבר בלילה לכן עשאוהו כחול והנה מדבריו מוכח ג"כ דבנפל לא שייך בזיון כדברינו לעיל :

סי' שמו"ג. ע"ד שאל בשמיני של פסח שחל בשבת אם מותרין לבשל אלו שנוהרין מקנידי' וכו' ומה כיון דאסור לבשל זה לעצמן וכו'. הנה כבר ראה ר"מ דב"י המג"א בסי' תקכ"ז דהמתענה ביו"ט אסור לבשל לאחרים ולא מהני הואיל מכח דאסור לבשל לעצמו וכו' ולפענ"ד נראה דמותר דדוקא במתענה כיון דאסור לבשל לעצמו בלאו ולא שייכי' מתוך לקאסור לבשל

דבדאורייתא אין ברירה ומכ"ש למ"ש השנ"א והאחרונים דמה דאין ברירה הוי רק על למפרע אבל על להבא ודאי יש ברירה והבן זה. גם מה שחקר כיון דאכילת שבת אף ארעי קובע למעשר יתחייב בסוכה גם ז"א כלל דלענין מעשר בהתורה תלויה מה נחשב לתורה קבע לכך גם אכילת שבת דהוי מצוה זה קובע למעשר אבל באכילה בסוכה בדעת האדם תלוי מה נחשב לו קבע או ארעי ובאכילת ארעי אף בשבת נחשב לו ארעי ופטור מסוכה :

ס' שמו"ן, ע"ר המעשה שהנגיד ר' איצק זינגר מפרעמיסלא בנה ביתו בחוה"מ וביקש מהרב להתיר לו באמרו כי רוצה לגנוב ב' אמות ברה"ר ומתירא פן יודע הדבר ולא רצה ובא אחד והתיר לו וגם אחרים שראוהו עשו כמותו. הנה רע עלי המעשה מאד והוא ממש בכלל המבוזה את המועדות גם חטא והחטיא הרבים והנה לא מבעיא כפי האמת כיון דבומנינו לא נבנה רק ע"פ רשיון שרי המדינה בפרט בעיר שהקריין שם א"כ בין אם יבנה בחוה"מ או אחר המועד הכל הוי ברשיון שרי הקיר"א א"כ ודאי אחרי שהשרים התירו לא שייך מסירה ומה לי עתה ומה לי אח"כ אך גם אף אם ה"ן כן מ"מ זה לא נקרא דבר האבד מה שה"י יכול לגנוב ב' אמות ברה"ר ולא מבעיא דהוי עוד איסור גמור דהוי גזול הרבים ולא נקרא דבר האבד מה שה"י יכול לגנוב רק גם אף אם ה"י היתר כיון דעכ"פ ה' אמות אינן שלו רק שה"י יכול להריות ומניעת הריות לא נקרא היזק ודבר האבד וכמ"ש בס' תקל"ט סעיף ט' דמצאיה אסור בחוה"מ ולא נקרא דבר האבד ול"ד למ"ש בסעיף י"ג להלוות לעכ"מ בייבית מותר דהתם דרכו בכך ודרך הוא ליטול ריבית בזה ביטול דידי' הוי פסידא וכמ"ש המג"א שכן בס"ק ט"ו ועוד התם המעות מביא לו הריות לכן נחשב דבר האבד משא"כ בזה לגנוב ב' אמות ברה"ר אין זה דבר הרגיל להיות גם אין ההיתר מביא את האיסור רק הוא ענין בפ"ע ודאי אסור ומה גם בזה"ז שבעריה מקילין העולם בחוה"מ אף בדבר שאינו אבד ודאי ראוי לאסור להם אף דבר האבד כמ"ש המג"א שאם חכם אסר להם אין להתירו לכך ודאי רע המעשה מאד והבונה ביתו שלא במשטש אם ירצה לתקן צותו ראוי הרבה צוקה לעניים אולי בזה יכופר עונו ומהיום והלאה לא ישמעו רק לדברי

בע"ת עיקר הברכה נתקן על הספק בגליות גם אין דומין כלל הברכות זה לזה דבתרומה ודאי הוי הברכה להפריש תרומה ולכן אם אינו תרומה הוי ברכה לבטלה אבל ובעירובי תבשילין הוי הברכה על ערובי תבשילין והוי ברכת הודאה א"כ אף אם אינו חייב עתה לערב עכ"פ הוי הודאה לזמן שיצטרך לו וכעין זה מבואר בטרו"י יו"ד סי' א' ס"ק י"ז עיי"ש כן ה"נ בזה לכך בודאי גם על הספק מברכין ואין חילוק בין אם מערבין בעיר"ט או ביר"ט ראשון ח"ב :

ס' שמו"ה, כתב בש"ע ס' תכנ"ז סעיף כ"ב אם נזכר ביר"ט ראשון שלא עירב אם הוא ביר"ט ראשון של ר"ה א"י לערב אבל אם הוא ביר"ט של גליות יכול לערב בתנאי אם היום קודש איצ לערב ואם היום חול בעירוב זה יהי שרי לי לאפוי ולבשולי וכי' אמנם הצ"ח בחי' חולק על זה דטורת זה של תנאי למה ולמה לא יערב בסתמא כפשוטו הלא אם למחר חול לא עשה מידי ולא תיקן כלום והביא מזה רא"י דהערוב מהני אף ליר"ט של אח"כ וא"כ יועיל לו לחג השבועות עיי"ש ולדעתי דא דאם יערב סתמא ביום ה' איכא זילותא ליר"ט והרי מה"ט אין מברכין בשמיני על הסוכה וכן בעצרת בספירה והכל מה"ט דהוי זילותא ליר"ט א"כ ה"נ בשלמא אם מגיח אעירוב בתנאי מפורש א"כ שמע השומע שאומר אם היום קודש ולא אתי לזלוזלי ביר"ט אבל אם אומר העירוב סתם א"כ יאמר השומע שהיום חול והוי זילותא ליר"ט ואתי לזלוזלי ביר"ט א' שיאמרו שהעיקר יו"ט למחר הוא שהרי מערבין בו היום לכך צריך לפרש בתנאי דלא לייתי לזלוזלי ביר"ט ח"ב :

ס' שמו"ן, ומ"ש בנדון שתיים שנשתתפו בקמחא דספחא ואפו ער"פ אחר חצות מצת מצוה ומחמת שאחד ה"י דר בכפר שמחוק לחתום והלך לערב תחמומו ולאחר שחשכה לו בא לבית האופה אחר בה"ש לחלק את המצות ונערתו בו וכי' יפה צחקו עליו דמה ענין זה לברירה דנהי דאין ברירה עכ"פ כיון שחילקין אותם הוי כקנו זה מזה והחליפו זה בזה גמי עכ"פ הוי כקנה מצות ונמי יוצא בהם דעכ"פ עתה הוי שלו ואסו במצות בענין שיהי' למפרע שלו רק כיון דבשעת אכילה הוי שלו יוצא בו ומה ענין זה למה

בבה"כ בע"כ מיירי אחר זי"ן ומעולם לא שמענו שבפדיון הבן תוך ל' או תוך יב"ח לא יעשה פדיון הבן או לא יברך שהחינו ובע"כ כיון דהלם המצוה רק עליו לא משנחנינו במה שמברך שהחינו א"כ ה"ה גמי אם הוי תוך שבעה מותר לעשות פדיון הבן ומכ"ש בט"ב כל דהמצוה מוטלת רק עליו מברך שהחינו אף דהוא אבל ובזה א"צ לחלוק של הג"א והנ"ב מה"ת חאו"ח בסופו דמחלק בין בצבור או לא רק כוונת הרמ"א כך דבביתו דהמצוה מוטלת דוקא עליו מותר לו לברך שהחינו אף דהוא אבל רק בבהכ"נ כיון דאפשר באחר לכן אין לאבל לברך שהחינו ולכן בפדיון הבן דהחיוב דוקא עליו הוי כמו בנר חנוכה בביתו ולכן יעשוהו סמוך לערב ויברך שהחינו והסעודה יעשה בלילה בפרט בשנה זו דחל בעשירי ודאי דמותר לו לעשות כן כנלפע"ד פשוט ונכון :

סי' ש"נ. מה שהמורה דק"ה הורה להסיק המרחץ בערב ט"ב. לא טב

הורה וזה ארבעים שנה אנכי פה בעו"ה ולא נשמע בשום פעם להסיק המרחץ בשבת חזון ומכ"ש בעש"ק שהי' עט"ב וכן בכל העיירות שהייתי שם לא נשמע כן מעולם וייתר כחם של אלו שכבו את המרחץ ישלם ה' שכרם ויזכו לראות בנחמות ירושלים. ולענין מי ישלם בעד העצים שהסיק הב"ן הנה אלה שכבו ודאי פטורין דהם כדן עשו והמורה שצויה להסיק וכפה אותו מן הדין גם הוא פטור דזה אינו גרמי רק גרמא בנזקין ופטור מיהו לקיים למען תלך בדרך טובים מחויב המורה לשלם כעין שאתא בש"ס ובחור"ם סי' ש"ד עיי"ש :

סי' ש"נא. נדרשתי מהרב ר' ישראל היילפערן מבא"ד בנדון

תענית ט"ב שהורו המורים (בעת החלי רע) ר"ל שלא להתענות ואחד החמיר להתענות וכעת שלא שמעו לו רוצה לגזור כמה תעניות לתשובה. הנה יפה הורו המורים והנה מק' דובנא נשאלתי ע"ז קודם ט"ב ע"י שטאפעס מיוחד מה יעשו והשבתי באריכות ע"י פלפול והעליתי שם דבשש ספק סכנה אם מותר לאדם להתחמיר על עצמו ולהתענות בדאורייתא כגון ביוה"כ מותר להתחמיר על עצמו ולאדם חשוב ראוי להתחמיר על עצמו כמו שהוכחתי שם בראיות אבל בדרבנן אסור להתחמיר על עצמו בחשש ספק סכנה ואדרבא צויתי להת"ח שם לאכול בפרהסיא כדי

לדברי הרב להיתר או לאיסור :

סי' ש"מח. על דבר אם לומר צ"ה ר"ל בחוה"מ שרצה ר"מ

להכריע נגד הוראת הרמ"א יו"ד סי' ת"א מן המדרש נשא שדרש עה"פ ותטתו לה על הצור שאמרה הצור תמים פעלו ודרש שם מתחלת קציר שעורים היינו העומר ומוכת שאומרים בחה"מ צ"ה הנה ז"א ראוי ונעלם ממנו גמי ברכות פ"ט גבי ואומר אל תבוש כי זקנה אמך מהו ואומר וכו' בועז מדעת' דנפשי' קעביד ת"ל אל תבוז וכי' וא"כ אם בבעז שופט ישראל הוי ס"ד לומר שאין ללמוד מכ"ש מאשה דאין חכמה לאשה אלא בפלך ועיין במג"א סי' רס"ג על אם הסמ"ע גם בלא"ה י"ל דדוקא בפרהסיא שיאמרו כל הצולם אין לומר בחוה"מ אבל בניצנעא והאבל בעצמו י"ל דמותר בחוה"מ וי"ל היא לא אמרה רק ג' תיבות הללו סוף דבר אין למלאות לב לדחות אדונינו הרמ"א כי משה אמת ותורתו אמת :

סי' ש"מ"ז. אשר שאל בפדיון הבן שחל יום ל"א בשבת וביום א' הוי

ט"ב אימתי יעשה פדיון הבן לפי שראה בספר גור ארי' יהודה חיו"ד סי' קט"ז שיש לפדותו בלילה אחר ט"ב : תשובה. לדעתי נראה דלא כספר הג"ל רק לעשותו סמוך ללילה ולברך שהחינו כי עיקר הדבר דאין לברך שהחינו בין המצרים הוא מחומרת האחרונים והם עצמן כתבו דבפדיון הבן אין להתחמין המצוה ולא הברכה עיי"ש ומה שחשש הספר הג"ל דט"ב הוי כמו אבל ואין לאבל לברך שהחינו בצבור ומה שרצה ר"מ לפרש הכונה בצבור היינו להוציא הצבור אין נראה דאין סברא לחלק לענין אבל בין להוציא הצבור או לא בשלמא לענין פרהסיא יש סברא לחלק בזה באבל אבל אם הוי תרווייהו בפרהסיא לחלק בין אם מוציא הצבור או לא זה אין סברא לחלק בזה ועוד דבחנוכה גמי אינו מוציא הצבור דהרי כ"א חוזר ומדליק בביתו רק דהמצוה הוי להדליק בבהכ"נ בפרסום ג"כ והוי כמו פדיון הבן דמצותו בשורה לכתחלה אבל אינו מוציא בזה הצבור רק הכונה הוי ודאי כמו שהבין בספר דג"ל מיהו התם הוי הכונה רק מכה דאפשר באחר אבל בא"א כאחר מותר הוא לברך ותדע דהרי התם מיירי אף באבל תוך ל"מ"ד או תוך יב"ח דאבל תוך ז' בלא"ה אינו מתפלל בצבור בפרט

כדי שמהם יראו וכן יעשו ולא יחמירו על עצמן דהרי ק"ו אם בחלול שבת קיי"ל בש"ע סי' שכ"ח דנעשה ע"י גדולי ישראל אף דאינו נוגע להם רק לאחר מכן בדבר דהוי חשש סכנה גם לגדולי ישראל בעצמן שראוי שיעשו בפרהסיא כדי להציל נפשות ישראל שלא יחמירו עצמן עליהם ויעשו בפרהסיא גם כתבתי שם דכל שלא שקטה הרעה למי"ד יום רצופין הוי בכלל ספק סכנה וא"כ אם באו לפגנו למלך אנו מתירין להם לאכול ועכשיו נאמר להם למה אכלתם וצריכין תשובה ולא מבעיא בדרבנן דהוי הותרה לחולה היתר גמור אף בדאורייתא דקיי"ל דאיסורין דחזין הם אצל התולה ולא הותרה מי"מ אין להצריך אח"כ תשובה דהרי גדולה מזה כתב בש"ג והובא במג"א סי' של"ד בסופו דאין לגזור תענית תשובה על המכבין שלא יבוא למנוע מלככות ואם בחלול שבת וחשש רחוקה חששו למנוע ואין לגזור עליהם תשובה מכ"ש בשאר דברים וספק נפשות אלים דאין לגזור עליהם תשובה ולכן חס מלהזכיר לגזור עליהם תשובה ויערב להם אכילתם יבוסם להם. הן אמת שפ"ק הוצרכתי להתענות ורוב העיר כל מי שנוגע יראת ה' בלבן התענה ות"ל לא חזק לשום ברי' התענית ואדרבא אף על החלושין החמירי להתענות כדי להוציא מלבן של הקלים שרצו להקל ות"ל לא חזק לשום ברי' לא התענית ולא אחר התענית אף לחלשים ותהי לפלא בעז"ה ומאד חרה אפי על מי שלא התענה מה אף שהי' מבאדיטשוב כי לא במקום שיצא משם תלה הדבר רק במקום שהוא עתה ות"ל כה לחי עד הנה העיר שקטה ולמה לא נקיים ימי אבל בית ה' אלקינו ותהי זאת לנו למחסה ומגן אבל בקהלתכם שכבר פשתה הרעה רח"ל ודאי כדן עשו שלא התענו ואל תחושו למיניכם לשנה הבאה נוכח שיהפך לששון ולשמחה ונעלה לציון ברגה :

סי' שני"ב. בס"י תקנ"ו סעיף א' במג"א הטעם שאין מבדילין וכו' ואם כן מוכח דמפלג המנחה ולמעלה מודה הרמב"ן אם קיבל עליו התענית דאסור לאכול וכו' הנה לדעתי אין זה הכרח דשאני הבדלה דעושה אותו כלילה דאם הוי יוב לא שייך הבדלה ובע"כ דעושה אותו כלילה ולכן כיון דבליילה חל עליו האיסור מדינא בזה הזמן כבר הזמן הזה דלילה לך מהני הקבלה שלו אבל היכא שהוא אינו עושה הזמן

דלילה רק שמקבל על עצמו האיסור אכילה בזה אין סברא לחלק בין פלג המנחה או קודם דבשלמא לענין אם הוי הקבלה בזמן שמשוה את הזמן דלילה בזה יש סברא לחלק בין קודם פלג המנחה דהוי ודאי יום ואין בידו לעשותו לילה בין אחר פלג המנחה דבבא"ה הוי לילה לר"י לכן אם מקבל על עצמו דלילה מהני קבלה שלו לעשותו לילה אך אם אינו עושהו לילה רק הקבלה הוי כגוף האיסור בזה כיון דאף לר"י אינו נאסר בכל האיסורין השייכין ליום המחרת עד בה"ש ולכן אם קבלו קודם מה לי פלג המנחה מה לי קודם ואם מקודם לא הוי קבלה אף מפלג המנחה לא הוי קבלה. ועוד בשלמא הבדלה הוי מעשה רב שהרי אם לא יועיל עשה ברכה למפרע לבטלה ולכן כל כה"ג הוי מעשה אלימא ומהני לעשותו לילה וכיון דעשאו לילה אין קבלה לחצאין משא"כ בקבלה בעלמא דלא עשה בזה שום איסור אם לא יועיל קבלה שלו י"ל שפיר דאף מפלג המנחה לא הוי קבלה שלו כלום. והנה על גוף דברי הרמב"ן ק"ל דמונה שם דאין בין יוה"כ לט"ב אלא שוה ספקו אסור וזה ספקו מותר ומ"ס לא מנה נמי דביוה"כ אם קיבל עליו מבעו"ה אסור ובט"ב אם קיבל עליו נמי מותר ומ"ס לא קאמר שם גם נ"מ זו :

סי' שני"ג. במ"ש הטו"ז בס"י תקס"ב סי' וי"ל ותו כיון דלפוסקים שלא לומר עננו וכו' דבריו תמהוין וסתרו דברי עצמו שכתב בס"י ק"ת שאין מאורע שאר הימים הפסק בתפלה א"כ ה"נ מ"ש עננו י"ל דהוי תפלה על שאר הימים שמתענין בהם להיות נענין אז וא"כ הוי מזכיר מאורע שאר הימים ולמה יחשב הפסק ואינו דומה למ"ש הטור בקבלת התענית דהרי זה כבר כתב הוא עצמו בס"ק ז' דזה שאני שאינו אומר בלשון תפלה רק בלשון נדר אבל עננו שאומר בתפלה אינו הפסק וסותר הטו"ז דברי עצמו לס"י ק"ת ולס"ק ז' גם י"ל דהתם כיון דמזכיר הריני בתענית לחמור ומזכיר יום ההוא ולכן הוי הפסק אבל הכא שאומר עננו ביום צום תעניתנו וי"ל דקאי על שאר הימים שמתענין ומתפללין עתה עליהם ודאי דומה לשואל אדם צרכיו בשומע תפלה ולא הוי הפסק וכו' ודרק ועיין במג"א ס"ק ב' מ"ש דאם אכל אינו מתפלל עננו הנה כתב זה לצמרת דכבר נשמע זה מהרמ"א בסעיף ב' שכתב חתן יתפלל עננו קודם שיכנס לתורה

אם יוצאין העולם בתקיעתו: תשובה, הנה מה שרצה להביא רא"י מיומא דף י"ג במה דקאמר שם דמודה ר"י דאם מת ראשון השני חוזר לעבודתו. אין רא"י מזה דשם גם לר' יוסי שני אינו ראוי לכהן הדיוט ג"כ מכח מעלין בקודש א"כ בזה עשו לו רעה במה ששימש פ"א לפניו דבתחלה הוי ראוי לשמש עכ"פ בכהן הדיוט והיה עובד וכעת אינו עובד כלל וכיון דקלקלו לו לכהן עליהם לתקן לחזור להיות כה"ג אבל כאן לא קלקלו לו במה שתקע פ"א בברכות ולכן י"ל דאינו חוזר לראשונה ורא"י מלשון התוס' שם שכתבו דנ"מ לענין פרנס דהראשון חוזר לשרותו וגם נוהגין כבוד קצת בהשני ולא כתבו דאם מת הראשון השני חוזר לשרותו בע"כ דבזה אין הדין כן והנה מה שהתוס' תמהוין דהרי מה שהראשון חוזר לשרותו גם לר"מ הוי כן ומה ענין זה להלכה כר' יוסי וראיתי דהמהרש"א הרגיש בזה וכתב דיש ליישב ונראה כוונתו דהנה לר"מ אין רא"י מכה"ג לפרנס דר"י בשלמא כה"ג אי אפשר למנותו לזמן רק אם נעשה כה"ג הוא קיים לעולם ואין מינוי זה לזמן לכך ה"נ כיון דהשני נעשה כה"ג פ"א אין לו הפסק אבל בפרנס כיון דזה אפשר להיות לזמן י"ל דלו יהא דנעשה לזמן ונסתלק לכהן אין נוהגין בו כבוד כלל אח"כ אבל לר' יוסי כיון דקאמר דהשני אין לו דין כה"ג וגם מה דאין לו דין כהן הדיוט הוי מכח מעלין בקודש א"כ זה שייך גם בפרנס לכהן אף דהראשון חוזר לעבודתו מ"מ גם השני נוהגין בו קצת כבוד וזה עיקר כוונתם דמר יוסי נשמע דגם בפרנס נוהגין בו קצת כבוד לשני וא"ש והנה מ"מ נהי דמיומא אין רא"י מ"מ נראה רא"י מש"ס סנהדרין והרמב"ם הל' סנהדרין פ"א הלכה ח' דאם צריכין להמנות אחד בסנהדרין נוטלין האמצעים לראשונים ומאחרונים באמצעים ומן הקהל נוטלים אחד לאחרונים ומכח דאין ראוי ליטול מהקהל להראשונים רק להסנהדרין הוי משפט הקדימה לעלות בראש כן ה"נ בזה אם צריכין לתקוע או התוקע בסדרים לו הקדימה לתקוע על סדר הברכה ואיש אחר מחזיש יקחו להסדרים ולשניהם אין להתקוע וזכות כיון דהדרך לחלק לשנים רק לו משפט הקדימה להיות הוא עולה לתקוע בברכה ואחר יבחרו לסדרים ובפרט אם מרצה להקל ואף דהרוב אומר שאינו רוצה לצאת בתקיעתו אין לחוש לו רק שהתוקע

יכיון

לחומה ואז יוכל לשתות מכוס של ברכה כי אז לא יוכל להתפלל אח"כ מכוס מפורש דלאחר שטעם מידי אי" להתפלל עננו :

סי' שני"ד. מה שהעיר על הטו"ז בסי' תלפ"א שכתב דהש"ך ילבוש טלית שאולה ופטור לכ"ע מברכה ואין כתב דפטור לכ"ע הרי בסי' י"ד הביא דעות בזה, הנה יפה אמר ר"מ דבהל' ר"ה מיירי רק לומר סליחות דבזה לכ"ע א"צ לברך ובסי' י"ד מ"ש הטו"ז בימי הסליחות היינו שלובשין גם להתפלל בו בזה ס"ל קצת דצריך לברך, ועוד יש לחלק דבהל' ר"ה דמדבר רק בש"ך דבזה כיון דאינו מכי"ש לעצמו לומר סליחות בטלית ועושה כן רק מפני כבוד הצבור לכהן לכ"ע א"צ לברך דהמשאל אינו מכי"ש כלל להקנות לו כיון דהוי רק לכבוד הצבור אבל בסי' י"ד מיירי ביחידים הלוששים בטלית לעצמן בזה כיון דמכיון לומר סליחות בטלית א"כ כוונתו לקיים מצות ציצית וי"ל גם דעת המשאל להקנות לו לשם מצוה לכהן יש דעות לברך עי"ש בעוה"י: **ומה שהעיר על מה שאחז"ל בברכות כל הקורא ק"ש בלא תפילין כאלו הקריב עולה בלי נסכים** הקשה הרי בעולה אמרינן במנחות שיכול להקריב עולה היום ונסכין לסחור וא"כ למה לא יועיל אם יקרא ק"ש ואח"כ יניח תפילין, זה לק"מ דשאני ושאני נסכים אלו ענין בפ"ע ואין עליו חיוב להביא נסכים רק כשהקריב עולה או כל זמן שהוא מביא נסכים שייכין לעולה אבל תפילין הוי חוב כל היום רק עתה בסלוהו דאין בידינו לשמרם כראוי אבל מן התורה הוי חוב כל היום או כל שעה שלובש י"ל בשביל חובת שעתא הוא ואין ראוי דשייכא לק"ש שלפניו לכהן לא מהני לתשלומין דק"ש והוי קורא ק"ש בלי תפילין כלל וא"ש ודוק :

סי' שני"ה. שא"ל מה רישא שהרב ה' תוקע על הברכות והסדרים ה'

תוקע איש אחר וזה ב' שנים שהי' הרב זקן ונחלש באמצע התקיעות וצויה להתקוע בסדרים שיתקע גם הוא או ואח"כ בשנה העברה תקע הרב התקיעות דמיושב כדרכו והתקוע בסדרים תקע כדרכו וכעת נפטר הרב ורוצים העולם שהתקוע בסדרים יתקע גם בברכה רק שהרב החזיז אינו חפץ בו מכח שהוא מתנגד עליו וכל העולם חפצים בו, וגם שאל אם יתקע אחר בתקיעות

ויקבלו השני אם יש ליחיד טעם הגון הנראה שהראשון קלקל מעשיו יותר מבראשונה אבל אם אין הצבור רוצים בהשני רק דוקא בהראשון אז אין היחיד יכול למחות ויתקע הראשון והיחיד יכול לצאת בתקיעתו וכמו דהשני צריך לכון להוציא שונאו כן יכול התוקע להוציא המוחה והמוחה יכול לצאת בתקיעתו:

סי' שני'. ע"ך אשר שאל על מה שראה בתיקוני תשובה להרמ"ע מפאנו נדפס סוף קיצור ר"ח דמי שהרשיע הרבה בלי מספר תיקוני תשובה ליטור מיד שיתענה שלשה הפסקות של ג' ימים ושאל ר"מ מה הכונה של ג' ימים אם הכונה לילה ויום קרא הפסקה וכל הג' הפסקות בכלל הוי ג' ימים או לכל הפסקה והפסקה בעיני ג' ימים והוי ס"ה ט' ימים. הנה בזה אין ספק בדבר דלכל הפסקה בעיני ג' ימים וכן מורה פשוט לשונו שכתב ג' הפסקות של שלשה ימים משמע דכל הפסקה יהי ג' ימים וכן נראה סמך לזה ממש הרמ"א בסי' תקס"ח דג' ימים רצופים עולים לארבעים יום ומצינו במשה רבנו בעון העגל ה' ג' פעמים וארבעים ואז היו עובדי ע"ז ושקולו ע"ז ככופר בכל התורה וכן נשברו אז הלוחות ונתבטל כל התורה וכמ"ש חז"ל בפ"ט דשבת שלמד משה ק"ו כל התורה וישראל וכו' ואעפ"כ חזינו דהוילע להם ג"פ ארבעים לכפר בעדם כן נמי לכל חוטא די בג"פ ארבעים רצופין וכיון דג"י הפסקות נחשב כמ"ש יום ממילא די בג' הפסקות של ג"י אך עכ"פ ג' במדרש דבער"ה מוחלין שלישי ובעשיית שלישי וביה"כ שלישי ובארנו בחידושינו דהעון עצמו נחלק לג' חלקים תחלה נעשה זדונות כשגגות ואח"כ נמחל גם השוגג הרי ב' חלקים ואח"כ נהפך לזכויות הרי חלק ג' ולכן בכל חלק צריך חסד וכל הפסקה של ג"י עולה כמנין חסד כמ"ש המג"א שם ולכן הוי רמז לזה הפסקות הללו. ועיין בתשובה שאח"ז:

סי' שני'. ונדרין ששאל אם לימוד התורה מכפר או לא שראה ר"מ בספר ר"ח בפ"ז משער הקדושה שלימוד התורה אינו מכפר רק מגין מן היסורין. הנה אם כי דברי ר"ח כולם קדושים מלא יראת ה' מ"מ מכביד הדבר יותר מדאי כי לדעתו ודאי דרית מכפרין

יכול להוציא ואם אחר יתקע בחזקה בלי רצון הקהל אין יוצאין בתקיעתו כדין המתפלל בחזקה כנלפע"ד נכון לדינא:

סי' שני'. שאלתו ע"ד התוקע אם יחיד יכול למחות. הנה

מבואר בטור' ומג"א דעכשיו א"י למחות דהוי הכל אחר רוב פורעי המס וכן הסכים הטור' וכן הפמ"ג בשם הלבוש אך י"ל דהמנהג הוי רק בש"ץ ורב דאין מוציאין את הרבים ידי חובתן אבל בשופר שמוציא הרבים איך יוציאנו בע"כ וספק בתקנה אם הוי התקנה גם על זה אוקמוהו אדינא וי"ל ליחיד יכול למחות ולומר דכיון דכבר יש לו חזקה לתקוע זה לא נחשב כקבלוהו כבר דכל שנה הוי ענין בפ"ע דאינו דומה לש"ץ דש"ץ הוי מעשיו תמיד להתפלל יום ולילה לכך כיון דאין לו הפסק הוי כקבלוהו כבר אבל בתקיעות דמפסיק כל השנה זה נחשב כל שנה כקבלה חדשה סמך לזה מ"ש במ"ד דביצה דלא מפסקא לילות מימים כולוהו אחד יומא דמי ול"ב דמפסקי לילות מימים כל חד הוי יומא בפ"ע ק"י בזה ואף אם דומה לאם כבר קבלוהו מ"מ התם מיירי באם אין בו חסרון רק דנעשה שונאו דאז כיון דמדינא כשר לכך נהי דמתחלה יכול למחות גם בזה מ"מ אם כבר קבלוהו א"י למחות אבל אם טוען בשביל איזה קלקול מעשיו שנתחדש בש"ץ או גודע עתה אם רואין בני העיר שיש בו ממש ודאי יכול היחיד למחות אף שקבלוהו תחלה דש"ץ דומה לשתלא טבאח ואומנא דלא בעי התראה ומסלקין להו בלי התראה וא"כ אף אם הצבור אין מוחין בו מ"מ הוי זה כחתלת קבלה ויכול למחות אף היחיד אך זה כגון אם אין הדבר נחוץ לש"ץ זה או שיש ב' אנשים אשר אפשר לקבלם ושיוין הם להצבור זה כמו זה או נהי דהצבור רוצים בזה יכול היחיד למחות עד שימתינו שיבא ש"ץ המרובה לכולם או לקבל השני השה לכולם אך אם דבר נחוץ לש"ץ מיד וליכא אחר רק זה או אף שיש אחר רק שאין הצבור רוצים בו רק בזה והיחיד אומר להיפוך ודאי אין היחיד מכריע הצבור לומר שמה שהם רוצים והיחיד אינו רוצה לא יקבלו והשני שהיחיד רוצה והצבור אין רוצים יקבלו בע"כ זה ודאי אינו נזהר דינא כיון דהדבר נחוץ וליכא אחר הרוב ולכך ה"נ אם יש חוקע אחר והצבור ניהא להו גם בו רק שרוצים גם בהראשון בזה היחיד יכול למחות

לֹא מִבְעִיא אִם לֹמֵד בְּסֹדֶר קִדְשִׁים דּוּחַ גִּלְיוֹ מֵאִמְרֵם
זֶ"ל בְּפִסּוֹק זֹאת הַתּוֹרָה לְעוֹלָה וְכוּ' אֵף גַּם אִם
לֹמֵד שָׂאֵר עֲנִינִים נִרְאֶה שֶׁמִּכְפָּר וְכַמְשָׁאחֻזֵּל בְּפִסּוֹק
וּבְכָל מָקוֹם מוֹקֵטֵר וּמוֹגֵשׁ לְשֵׁמִי וּמִנְחָה טְהוֹרָה
אֵיזָה מִנְחָה טְהוֹרָה שֶׁהִיא בְּכָל מָקוֹם הִיא אוֹמֵר
זֶה תִּחַ' שְׂיֹשֵׁב וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה כֹּאֲלוֹ הַקָּרִיב מִנְחָה
וְלֹא אִמְרוּ בִּ' מִנְחָה רַק בַּתּוֹרָה מִשְׁמַע כָּל תּוֹרָה
מֵהֵנִי לְכַפֵּר וְאִמְרוּ עוֹד חֵשׁ בְּרָאשׁוֹ יַעֲסֹק בַּתּוֹרָה
חֵשׁ בְּמַעֲוֵי יַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וְלִמְדוֹ מִקְרָא דְרַפְאוֹת
תִּהְיֶה לְשֵׁרָךְ וְהִנֵּה כִּיּוֹן דִּלָּא חֲשִׁיד הַקְּבִי'ה דְעֵבִיד
דִּינָא בִּלְאִי דִינָא וּבּוֹדֵאֵי הוּי עֵי עוֹן אִיכָּ מַה יַּעֲזִיל
לֹ עֵסֶק הַתּוֹרָה אִם לֹא תִיקֵן עוֹנוֹ וְהִרִי אַחֲזִיל
דֹּאִין יִסְרוּן בִּלְאִי עוֹן וְאֵף לִמְדֵּי דִישׁ יִסְרוּן בִּלְאִי
עוֹן עֲכִים לְמַה לֹּא פִרְךְ הִשֵּׁס בִּפְהֵי דְשִׁבְתָּ מֵהָךְ
קָרָא דְרַפְאוֹת תִּהְיֶה לְשֵׁרָךְ וְכוּ' דְמוֹכַח מִזֶּה דִישׁ
יִסְרוּן בִּלְיִ עוֹן דֹּאֲלִיכָּ מַה מֵהֵנִי לֹ עֵסֶק הַתּוֹרָה
אִם לֹא תִיקֵן עוֹנוֹ וּבְעִיכָּ דְמוֹה אֵין רֹאִי דֹאֵף
אִם הוּי עֵי עוֹן מֵהֵנִי לֹ עֵסֶק הַתּוֹרָה וּמִמִּנִּי
אִם עֲשֵׂה תְּשׁוּבָה לִמְדֵּי הַתּוֹרָה וּבִלְאִי תְּשׁוּבָה מַה
מֵהֵנִי עֵסֶק הַתּוֹרָה וּבְעִיכָּ מוֹכַח דִּהַתּוֹרָה מִכְפָּר
עוֹן וְהִרִי אֵין רַפְאוֹת הַגּוֹף בִּלְיִ רַפְאוֹת הַנֶּפֶשׁ
תַּחֲלָה דִּתְחַלֵּה נָא בְּנֶשֶׁם וּמִמֵּנּוּ מִתְנַצֵּץ לְגוֹף וְלִכְךָ
בְּכָל תַּפְלָה אֲנִי מְקִדִּימִין רַפְאוֹת הַנֶּפֶשׁ וּרַפְאוֹת
הַגּוֹף וְאִיכָּ מוֹכַח דִּהַתּוֹרָה הִיא רַפְאוֹת הַנֶּפֶשׁ וּמוֹכַח
דִּתְרָה מִכְפָּרַת עוֹן וְאֵין לֹמֵר דִּהֵתָם בְּשׁוֹנֵג דִּהִרִי
אִמְרִינֵן דֹּאִין יִסְרוּן בִּלְיִ עוֹן וְעוֹן הִינֵנו מוֹיֵד
וְעוֹד מוֹדָא אִמְרוּ יַעֲסֹק בִּ' קִרְבָּנוֹת וְאִמְרוּ יַעֲסֹק
בַּתּוֹרָה מִשְׁמַע כָּל לִימּוֹד הַתּוֹרָה אֵף שְׂאִינֵי מִ'פִּ'
הַקִּרְבָּנוֹת. וְמַה דְּמִשְׁמַע בִּפְנֵי דְסוּטָה דִּהַתּוֹרָה רַק
מִגִּינָה עַל הַפּוֹרְעַנִּיּוֹת לְפִי שַׁעָה וְאִינוּ מִכְפָּר שֶׁם
מִיירִי דוֹמִיא דְסוּטָה שֶׁמִּתְחַיֵּיבַת עוֹנֵשׁ בִּידֵי אָדָם
וּמִיתָת בִּידֵי בְּעוֹהֵזֵי בּוֹהֵל לֹא מֵהֵנִי תּוֹרָה לְכַפֵּר
לְגַמְרִי כְמוֹ דִּתְשׁוּבָה לֹא מֵהֵנִי בּוֹהֵל וְעוֹד דִּהֵתָם
מִיירִי שְׂאִינֵנו לֹמֵד עִימָּ לְכַפֵּר דִּלָּא עֵדִיק מִקְרָבֵן
יִסְרוּן שְׂאִחֻזֵּל בִּפְסִיק דְּבִרְכוֹת דְּמַה אִשֵּׁם לְדַעַת
אֵף יִסְרוּם לְדַעַת וְהִנֵּה נִמִּי תּוֹרָה אִם לֹמֵד לְשֵׁם
כַּפֵּר וְדֹאֵי מִכְפָּר אִם עִיכָּם עוֹב דְּרִכּוֹ הִרְעָה
וְהֵתָם בְּסוּטָה מִיירִי דִלָּא עוֹב דְּרִכּוֹ הִרְעָה וְאֵין
יְכַפֵּר הִרִי הוּי כְּסוּבֵל וְשֵׁרָךְ בִּידּוֹ אוֹ אֵף דְּעוֹב
דְּרִכּוֹ הִרְעָה רַק שְׂאִינֵנו מִכּוּיִן כִּדִּי לְכַפֵּר אוֹ אִינוּ
מִכְפָּר מִיָּהוּ מִגִּין לְפִי שַׁעָה אֲבֵל אִם עוֹב דְּרִכּוֹ
הִרְעָה וּמִתְחַרֵּס וְלֹמֵד כִּדִּי לְכַפֵּר וְדֹאֵי מִכְפָּר וְעִיין
בְּמִגִּיא סִי' תַּקְעִיא בִּשְׁם הַשְּׁלִי'ה לְהַקֵּל בַּתִּחַ'

שְׁתוּרָתוֹ אוֹמְנָתוֹ וְכֵן בְּנוּבִיק הִל' יוה"כ מִיָּקֶל בּוֹהֵל.
לְכֵן דְּעִתִּי נוֹטֵה אִם מִרְגִּישׁ הָאִישׁ מִק' טִימָאשְׁפֹּאֵל
(עֵיין תְּשׁוּבָה הַקּוֹדֶמֶת) שֶׁגַּם אֵלּוּ שְׁלֹשֶׁה הַפְּסוּקוֹת
יִהְיֶה קֶשֶׁה לֹ יִקֵּל לְנַפְשׁוֹ יוֹתֵר וְיִכּוּיִן לְשֵׁם שְׂמִים
לְהִיּוֹת לֹ כַח לְלַמּוֹד תּוֹרָה וְיִכּוּיִן שְׁלִימּוֹדוֹ יְכַפֵּר
לֹ וְה' הַטּוֹב יְכַפֵּר בְּעַד הָאִישׁ הַהוּא מִטִּימָאשְׁפֹּאֵל
וְגַם בְּעַדִּי וּבְעַד כָּל קָהֵל יִשְׂרָאֵל כַּמְשָׁאחֻזֵּל יַחֲדִי
וְעֲשֵׂה תְּשׁוּבָה מוֹחֲלִין לֹ וְלִכְלֵל הָעוֹלָם כּוּלּוֹ :

סִי' שְׁנִי' מ. מַה דְּהַקְשָׁה רִימָּ עַל הַמִּגִּיא
שֶׁכָּתַב לֹמֵר כְּפָרָה לְחַטָּאִים

מִלְשׁוֹן הַתַּפְלָה סִלַּח לָנוּ אֲבִינוּ כִּי חֲטָאנוּ. הִנֵּה
מַה לֹ דְהַקְשׁוֹת מִנוּסַח הַתַּפְלָה שׁוֹה בְּנוּסַח הַפִּיּוּס
בְּרִי'ה וְיוה"כ יִמְצָא הִרְבֵּה חֲתִירוֹת לֹה טְפִי
הוֹרֵל דְּהַקְשׁוֹת מִן הַתּוֹרָה שֶׁכָּתוּב בִּ'פִּי שִׁלַּח וְנִסְלַחַת
לְכָל עַדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ' כִּי לְכָל הָעָם בִּשְׁגָגָה
הִרִי נֹאמֵר עַל הַשּׁוֹנֵג וְנִסְלַחַת וּבִפִּי שׁוּפְטִים גְּבִי
עֲגִלָּה עֲרוּפָה דְּמִיירִי מִמּוֹיֵד אִמְרֵי כִפֵּר לְעַמְךָ
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר פָּדִיתָ זָכֹר לְשׁוֹן כְּפָרָה אִיכָּ מוֹכַח
דִּלָּאוֹ דּוֹקָא הוּא רַק כּוּוֹנֵת הַמִּגִּיא כִּיּוֹן שְׁסוּף
סוּף מוֹכִיר שְׁלֶשֶׁתֶן רֹאִי לֹמֵר כָּל אֶחָד לְמַת
שְׂשִׁיךְ יוֹתֵר אֲבֵל הִכָּא דֹּאִינוּ מוֹכִיר שְׁלֶשֶׁתֶן
יִתְכֵן לֹמֵר כָּל אֶחָד עַל שְׁלֶשֶׁתֶן זֶ"פ :

סִי' שְׁלִישִׁי' מ. שְׂשִׁיךְ עִימָּשׁ הָאִיר וּפְמִיג
דֹּאִין לִיקֵחַ יֵין אוֹ מִשְׁקָה

בְּפִי לְצוֹרֵךְ מְצִיעָה לְמַה לֹא כָּתוּב כֵּן בְּשֹׂאֵר תַּעֲנִיתִים.
הִנֵּה זֶ"פ דְּבִיּוה"כ הוּי אִיסוּר תּוֹרָה וְחִי'שׁ נִמִּי
אִיסוּר מִן הַתּוֹרָה לְכָךְ חִיּוּשִׁינֵן שְׂמָא יִבְלַע טַעַם
לְתוֹךְ גִּירוּנוֹ אֲבֵל בְּשֹׂאֵר תַּעֲנִיתִים דְּהוּי דְּרַבְנֵן לֹא
חִיּוּשִׁינֵן בְּמָקוֹם מְצוּה גַם בִּלְאִי'ה יוה"כ דִּהוּי בְּכֹרֶת
הַעֲמִידוֹ דְּבִרְיָהֶם בְּמָקוֹם מְצוּה מִשְׁאִיכָּ בְּשֹׂאֵר
תַּעֲנִיתִים לֹא הַעֲמִידוֹ דְּבִרְיָהֶם בְּמָקוֹם מְצוּה :

וּמַה דְּהַקְשָׁה לְשִׁיתָת הָרֹאִים דִּסִּיל דֹּאֲכִילָה בְּלִשׁוֹן
תּוֹרָה הוּי בְּכִ"שׁ רַק דִּהֲלִמָּ"מ הוּי בְּכוּיָת

לְמַה לֹא מִנֵּה בְּסוּטָה בֵּין הַדְּבָרִים דִּהֲלִכָּה עוֹקֶרֶת
הַמִּקְרָא. הִנֵּה לְקִימָּ דּוֹדֵאֵי לְרִי' דִּסִּיל חִי"שׁ אִיסוּר
מִן הַתּוֹרָה אֵין הֲלִכָּה עוֹקֶרֶת הַמִּקְרָא דִּקְטוֹ כְּתִיב
מִלְּקוֹת בַּתּוֹרָה הִרִי בַּתּוֹרָה כְּתִיב רַק הָאִיסוּר לֹא
תֹאכֵל וְזֶה בְּאִמְתָּ אִיסוּר בְּכִ"שׁ רַק הֲלִמָּ"מ הוּי
דְּמִלְּקוֹת רַק בְּכוּיָת וְזֶה אִינוּ מְפּוֹרֵשׁ בַּתּוֹרָה וְלִרִי' דִּסִּיל
חִי"שׁ מוֹתֵר מִן הַתּוֹרָה כְּבֵר כְּתִבְתִּי בְּסִפְר
הַחַיִּים דְּלִדְיָדִי וְדֹאֵי לְשׁוֹן אֲכִילָה הוּי בְּכוּיָת וּמִטְעָמָא
דְּרוּ"מ כְּתִבְתִּי שֶׁם דּוֹדֵאֵי לֹא יִתִּיר הֲלִכָּה מִ"שׁ
בַּתּוֹרָה לְהִפּוּךְ וְהָרֹאִים לֹא קָאֵמֵר רַק לְרִי' לְדִידִי

חלקו ית' לא מהני מחילת האדם וצריך תשובה ויוסף יוכיח כמובן וז"ל ואמת :

ומה ששאל באחד שהוציא ש"ר על הסופר שאנס בתולה אחת והי' שקר והוא גרם לו הפסד גדול. הנה בודאי מדינא אין לו לחייב כי הוא גרמא בנזקין וגרע מגרמא דהוי רק מניעת הריעות ומי יודע אם הי' נותנים לו להרויח או לא לכך מדינא פטור רק מן השמים יהי' נענש עבור ערותו בשקר וגם באמת אחז"ל על זה טובי' חטא וזיגוד מנגיד הובא ברמ"א חר"ם סי' כ"ח :

ומה ששאל בדיון גר שמכר עוה"ב שלו ועפ"ד הפר"ד, אין לנו עסק בנסתרות וע"פ דרוש בעלמא ומה לנו לדיני שמים לפנינו ית' גלויי הכל ועמו הצדיק והמשפט :

סי' שס"ד, שא' על מי שרוצה לסכך הסוכה כענין מחצלת ונעשה לסיכוך

רק שרוצה לצבוע עוד במיני צבע ויוסי ההידור אם מותר לעשות כן או אפשר להצבעה הוי שינוי ואינו פסולת גורן ויזב : תשובה, לדעתי אין בזה חשש כלל כי בשינוי גופו יש פלוגתא בש"ס אם שינוי קונה או לא ויש תנאים דס"ל דשינוי אינו קונה ולזה נראה דאף להסוברים דשינוי קונה היינו בדבר דהוי איסורו מבחזק כגון לענין גזל דהדבר תלוי בבעלים ולא באיסור גופו או באתנן דדרשינן הם ולא שינויהם דהוי גמי איסורו מצד ד"א ולא מגופו וכן בנעבד במס' ע"ז וגם שם מבטיא ל"י אם יש שינוי בנעבד או לא וא"כ אף את"ל דיש שינוי היינו דאינו שינוי מועיל להשתנות היכא דהדבר בגופו ודאי אין שינוי מועיל להשתנות הגוף ולמעט בפלוגתא עדיף ועיין בהרא"ש הובא במג"א סי' רט"ז מ"ש גבי נבלה שנשתנה לר"ש דהרא"ש אוסר ומוכח דלא מהני שינוי ואף ל"י יונה התם שאני דהוי באיסור אחר גרם לו מה שנשתנה גם התם האיסור בחיות תלוי מלכתא וזה אינו שייך בדבש וכעין שכתבו הפוסקים חילוק זה בולד טרפה כדכ"ר אבל בפסולת גורן ויזב דהוי דבר התלוי בגופו ולא שם גרם רק על מה דהוי פסולת גורן ויזב מותר לכסות בו לא מהני בו שינוי לומר דהוי שינוי הגוף ויצא מכלל פסולת גורן ויזב ובפרט ע"י צביעה ד"ל דזה לא הוי שינוי גמור כיון דהוי רק צבע בעלמא והרי אפשר לומר דחזותא לאו מלכתא הוא עיין בב"ק דס"א ויש ליישב בזה ק"י תוס' ע"ז ד"ו שהקשה

דריי

י"ל דלשון אכילה הוי בכ"ש וכתבנו דבאמת בזה פליגי ר"י ור"ל בלשון אכילה מה הוא ור"י דיליף ממל חלב היינו רק דמזה למדנו לכל התורה דכוונת אכילה הוי בכ"ש ובפשיטות א"ש כיון דנאמר סתם לשון אכילה נהי' דלפי האמת משמע כך או כך אין נחשב זה עוקרת המקרא :

סי' שס"א, ע"ד צערו בהס"ת שנפל מידו ביוה"כ קודם כל נדרי. בזה אל יצטער כי עצבותי' יסתיע לו לכפרה ובודאי הי' לו כפרה ובאמת אין זה נפילה כיון דצד אחד נשאר בידו ואף כי אין רא' לדבר זכר לדבר הוי ממה דאמרינן בסוף עירובין באגדו בידו ומוכח דבאגדו בידו לא נחשב הנחה ענ"ק וה"ה בזה ואם ח"י נופל לארץ ממש המנהג להתענות כל הקהל שהי' שם יום אחד ולזה לשופרי דמלאת יקבלו על עצמן לקבוע איזה תענית יום אחד עבור מעשה הנ"ל ויותר אל יתיראו :

סי' שס"ב, שאלתו בגדון שהרב הכשיר איזה שאלה נחכם אחד

אמר שהוא טרפה והוכרח החכם לקבל גויפה ולפייס הרב ואח"כ שאלו כמה חכמים ואמרו שהוא טרפה : תשובה, ודאי דצדיק הרב לפייס החכם בכל מיני פיוס המבואר בה' יוה"כ כי לא מבטיא עתה שנחברר ע"פ חכמים דהדין עם החכם המטריף דהדין הוא לפייסו רק גם אם לא הי' מבורר כן מפי חכמים וגם אף אם החכמים היו אומרים שהוא כשר מ"מ שלא כדיון קיבל החכם גויפה כי דוקא אם גונע בכבוד הרב במילי דעלמא חייב נדוי אבל בזה דלא בזוהר רק אמר שהוא טרפה ודאי אין זה בזיון ומצינו גדולה מזו בחר"ם סי' ט' בתלמיד שיושב לפני הרב ורואה שהרב רוצה לחייב העני והתלמיד רואה להיפוך דמחויב לומר ולא לשתוק שנאמר מדבר שקר תרחק וא"כ הוי ק"ו מה התם בידינו ממונות הוי כן מכ"ש במלכתא דאיסורא ובפרט אם התלמיד רואה לחזמרא דהוי לאפשרי מאיסורא לפי דעתו שמחויב לומר כן לכך שלא כדיון הוכרח לקבל גויפה ומחויב לפייסו בכל מיני פיוס ושלו' על דיני ישראל :

סי' שס"ג, מה שנסתפק אם מהני מחילה של האדם כגון בגונב נפש

ומכרו. הגה זה פשיטא דבעברות כאלו הוי בו תרתי אחד מה שחטא לחברו והשנית מה שחטא לו ית' וגד חטא לחברו מהני מחילה אבל נגד

חשש ומפקוק א':

כ"י שפ"ה. **שאלה** מהרב מהר"י שמעלקיש בנדון הסוכה העשויה כמין שליבות שתי וערב ואין בין זה לזה ג"ט אם כשר לסכך אולייתן הסכך על גבה. הנה בגוף הדין שלסוכה כזו פ"ק יש הרבה כמותו וכך אני מורה שלא לחברו למטה בארץ ולהשימו למעלה בשליבות כי זה פסול לדעתי רק אני מצווה דעל הסוכה יניח אחד בתוך חברו ואז הוא כעין סכך ולא חל עליו שם כלי מעולם וזה כשר בלי פקפוק ואם לא עשו כן יכול כעת לסותרם ולהגיהם ולחברם למעלה זה דעתי בגוף הדין וכן הוריתי פ"ק כמה פעמים וכבר נהגו בסוכה כזו לפני גדולי ישראל אשר היו בו לפנים ולא אמרו דבר:

למך. שהקשה על מה שיוצא ידי סוכה מכח תק"ה הרי היא תולמ"ה. הרגשתי בזה בתשובה להל' ציצית בשנת תקצ"ב מח שהעליתי שם לדינא אם גזל ציצית ותלאן בטלית ואח"כ קנאם מן הנגזל אם יוצא י"ח או צריך להחזיר ולתלאן מחדש וכתבתי לראשיו בזה תולמ"ה והובאתי רא"י מקמיש"א זו מחק"ה וגם בחי' שלו הרגשתי ד"ל דלמפרע נעשה הפקר ודחיתי זה ואין פנאי להעתיקם והעיקר הוא דמה שאין פסולו בגופו א"צ מעשה חדש בגופו ולתקנו לא שייך בזה תולמ"ה ומ"ש ר"מ דלא שייך בזה תולמ"ה כיון דראוי אצל חברו גם בזה הרגשתי והוכחתי מדברי ר"א דס"ל קרקע גזולת א"כ לדידי' גם לחברו בעל העצים אינו ראוי כיון דאין הקרקע שלו ומ"מ ס"ל יוצא בו מכח תק"ה כמ"ש שם: ומה

דרי' אדרי' ועיין בש"ך חר"מ ס"י ש"ו שהביאם ולפמ"ש לק"מ ד"ל דוקא בצבע ס"ל דרי' שינוי אינו קונה דצבע אינו שינוי ממש ד"ל חזו"א לאו מלתא הוא והרי אפי' גבי מקוה דנפסל בשינוי מראה מ"מ אין הצבע אינו פוסל ולא נחשב שינוי ועיין בב"י ס"י רמ"ו חתם פוסל הר"ש דכתב הסעם דצבע דית ב"י משא עיי"ש הרי דצבע לא נקרא שינוי וי"ל דוקא בזה לא הוא שינוי דרי' ועכ"פ כאן בסכך לא הוא שינוי הן אמת דבמקוה פוסל שינוי כראה אך לא כל השינוי פוסל דהרי מי צבע אינו פוסל ובמעין לא נפסל שינוי מראה ובע"כ שינוי המראה אינו משנה הגוף לגמרי ובע"כ גזול"כ הוא גם אף אם חתם פוסל שינוי מראה י"ל חתם בתואר גופו תליא מלתא דבעינן מים וכל דנשתנה מרא' ל"ן הוא כיון ואינו מים אבל בסכך אין הדבר בגופו רק בפסולת גורן ויקב לכך נראה ברור דאין שינוי פוסל בזה ואפשר דזה החילוק בין מים למעין והראב"ד נדחק בזה עיין בב"י. ולפי הנ"ל י"ל כך מעין אינו נקרא ע"ש עצמו רק ע"ש מקומו ולכן יחי' מה שיהי' מעין הוא אבל שאר מים הם ע"ש שם צמר דלא כד' פוסל שינוי מראה מיהו חשש אחר ה' ד"ל דהצבע הוא כסכך פסול והוי כב' סככים כיון דהצבע מפסיק בין הסכך כשר לבין היושב והוי כפורס עליו סדין אם נימא דחזו"א מלתא היא. מיהו שבתי וראיתי שזה אינו דבפירס סדין גופה לנאותה כשר א"כ מכ"ש כאן דהוי לנאותה דאין בזה חשש סכך פסול ושינוי לא הוא לכך מותרת היא בלי

(א) וזוהי עמדתו על ג'ון הש"ס דמתן כעס דלכך מי צבע אינו פוסל מכח דהתם מילא דליכעא אקרי הכא חמרי מצינו בו' וזה כד' סוף כוף נכחה המראה אך הכונה עפ"י הש"ס והוכח בש"ך והנהגת רמ"א דשינוי מראה לא נקרא רק אם נשתנה השם מחמת ההפשה וא"כ ה"ז כמי צבע כיון דעדיין נקרא מים לא נשתנה השם מחמת המראה ואין זה שינוי מעשה אבל כיון דנקרא חמר' מצינא א"כ נשתנה השם מחמת המראה לכך הוי שינוי מעשה וא"כ ה"ז כסכך אף דלנכח מ"מ לא הוי שינוי השם בזה ומ"מ נקרא כמתיקרא פסולת גורן ויקב לכך אין זה שינוי ולכן לא מוכיח הש"ס דחזו"א לאו מלתא מהה דמי צבע אינו פוסל המקוה אפילו נשתנה נחשב מחמ"ה זה כד' הרי יש כאן שינוי מקוה מים לכך הוי צבע מה האמת שיהי' נחשב שינוי גוף המים כאלו נשתנה לדיד' בחור' שינוי א"א לזו כיון דלא נשתנה השם מחמת השינוי ועדיין מי צבע נקרא: ועוד ה"י נראה דהוי דשינוי לא נשתנה לגוף כדכר מכמות שבי' מתה שדכרו האחרונים כשנ"ח אם חומר לזכוב הולוב או הוי חליצה ולמה לא פסלוהו בלילה דלאם נשתנה הרי נשתנה ואינו כפת חמרים ובע"כ דשינוי לא מהני לשינוי הגוף רק לשינוי בעלים הכא משלמא כמ"ש לעיל אך יש להזהר ד"ל דלעולם לביטול דלנכח כחול"ה של' ה' כן בחולתו י"ל מוציא מיד המות גופו רק הם מיידי' אם צבעו ירדק שבי' לגיין חתלה וזה י"ל כיון דבחולתו ה' ירדק רק דלח"כ לגיין א"כ עתה כשצבעו להיות ירדק כמו שבי' אין זה שינוי. אך יש להביא ראיה מכוכה ל"א נבי אוונכרי דפרד"ק ולקני' בשינוי מעשה וקשה לפי הס"ד דהאגוד הוי שינוי מעשה א"כ לפסול הכא דלזיו כפ"ת כיון דהאגוד שם מצינו ציהא אינו בחולדה ובפרס דזה הוי חמ"י אם נחשב שינוי א"כ אינו כפ"ת ואם לא נחשב שינוי מעשה. א"כ הוא גזול ואם נאמר דנלתה התורה דשינוי כגזל לא חשבה בזה א"כ לא מהני נמי להוציא מיד גזל חמך חמ"י כע"כ מוכח מבי"ל דלזיו דומה שינוי בעלים לשינוי הגוף דלהוציא מיד בעלים מהני שינוי ולא להוציא מיד החומר כעלמותו וא"ש: